

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

Vliv života jedince v církvi na jeho osobnost a životní styl

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce:
Mgr. Adam Švec, Ph.D.

Vypracoval:
Bc. Pavel Drietomský

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Vliv života jedince v církvi na jeho osobnost a životní styl“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Brno 29. 3. 2009

.....

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Adamu Švecovi, Ph.D. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé diplomové práce, jakož i za jeho trpělivost a všeobecnou vstřícnost..

Také bych chtěl poděkovat své manželce Petře Drietomské za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé diplomové práce, a které si nesmírně vážím.

Obsah

ÚVOD	5
I TEORETICKÁ ČÁST	6
1. K problematice sekt	6
1.1. Je nebo není Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů sektou?	11
2. Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů	16
2.1. Historie Církve	16
2.2. Církev dnes	27
3. Podstatné znaky životního stylu v Církvi	33
3.1. Manželství a rodina	33
3.2. Výchova	39
3.3. Slovo moudrosti	41
II PRAKTICKÁ ČÁST	46
4. Teoretická východiska výzkumu	46
5. Rozhovory	53
5.1. Analýza a zhodnocení	56
ZÁVĚR	58
RESUMÉ	59
ANOTACE	60
LITERATURA	61
Odkazy na internetu	62
Přílohy	63

Úvod

Téma této práce jsem si vybral z důvodů mé rozladěnosti nad čím dál větší celosvětovou honbou za majetkem a veškerým světským mamonem. Nějak jako by se z nás lidí vytrácelo cosi, co nás dělá lidmi a ne pouhými živočichy. Něco soucitného, něco empatického, něco, co je ochotno podat komukoli v nouzi pomocnou ruku, něco, co nás přežije jako dobrá vzpomínka na osobnost, která uměla dát a neptala se, co za to. Už několik let se stýkám s lidmi, kteří takové parametry, alespoň částečně, vykazují. Jsou to členové Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů, známí též jako mormoni. Bohužel mnoho lidí je má stále zarámováno jako odporné sektáře, od kterých je lépe dát ruce pryč, v lepším případě jsou známí jako ti, co mají vícero manželek. Nejasnost a zmatky v informacích všeho druhu kolem Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů (dále také jako Církev) mne utvrdila v tom, že je potřeba vnést do těchto končin trochu světla.

Konkrétně je cílem mé práce zjistit a popsat jaký vliv má členství v této církvi na osobnost daného jedince a jeho životní styl. Tedy nakolik tato organizace dokáže v člověku vzbudit to jeho „lepší já“, eventuálně, pokud vůbec nějaký vliv existuje. Tímto výzkumným problémem se bude zabývat druhá, praktická část práce, zatím co ta první, teoretická část práce, na základě známých faktů o sektách a o mormonech (lidové pojmenování Svatých posledních dnů – tak se členové této církve oficiálně nazývají), se pokusí rozšifrovat fakt, zda je či není tato Církev sektou.

I. Teoretická část

1. K problematice sekt

K problematice sekt toho už bylo napsáno (i namluveno) poměrně dost. Proč tedy přilévat ještě další vědro do tohoto už tak dost rozsáhlého oceánu informací? Možná právě pro onu rozsáhlost (až bezbřehost), která neodbornou veřejnost často pouze jen mate, pro onu informační rozplzlost, ve které se kolikrát (jak příznačné pro naši dobu, že?) ta důležitá, stěžejní informace tak nějak ztratí, utopí. V následujících řádcích si tedy nejdříve ujasníme terminologii a posléze se podíváme, jaký že to tedy problém spojený se sektami je. Když si otevřeme nějaký libovolný encyklopedický slovník a nalistujeme tam heslo „sekta“, dočteme se pravděpodobně něco takového:

„Podle staršího pojetí relativně samostatný směr v některém náboženském systému nebo oddělená část původně jednotného společenství. V pojetí současné religionistiky náboženská nebo pseudonáboženská společnost, která se vyznačuje několika charakteristickými znaky, a to fundamentalismem, vysoce centralizovaným, autoritářským způsobem řízení, blokováním informací pro členy, utajováním nauky a organizačních struktur před veřejností. Styl sektářské misie zejm. mezi mladými lidmi se někdy označuje jako mentální programování“.¹

Problémem, jak je patrné, je především dvojí (i vícere) pojetí (výkladu). Zajímavější a poněkud terminologicky znepokojující je pak následující výklad v Psychologickém slovníku, kde se mj. uvádí: „...původně název pro každé náboženství...“² Tento výklad je natolik matoucí, že není divu, když ve vysokoškolských skriptech! nalezneme dělení sekt, ve kterém autor zahrnuje prakticky bez ladu a skladu veškeré v České republice registrované církve a náboženské

1 Velký slovník naučný (M-Z). 1.vyd. Praha: Diderot, 1999, s.1309

2 Hartl, Pavel – Hartlová, Helena. Psychologický slovník. 1.vyd. Praha: Portál, 2000, s.527

společnosti. ¹ Takovýto přístup se jeví minimálně jako velice povrchní, byť Svoboda před samotným členěním sekt (sekty s křesťanským zaměřením, sekty vycházející z východních duchovních tradic a sekty s okultním základem) danou problematiku uvozuje svou definicí ze sociálně-psychologického pohledu: „Sekta je totalitní způsob organizované skupiny s pevnou ideologií a dogmatikou.“²

Než se pustíme do samotného výkladu slova „sekta“, nebude na škodu upřesnit si některé další pojmy, jež s danou problematikou úzce souvisí. Předně – řeč bude o náboženských sektách (Obdobné sektářské znaky lze totiž nalézt i jinde, např. v politice.), a pokud se budeme bavit o o náboženských sektách, respektive o náboženství jako takovém, je určitě na místě ujasnit si i tenhle pojem – náboženská společnost je nejčastěji popisována jako seskupení lidí, které se hlásí k některému z náboženství. (Ke stejnému náboženství se pak navíc může hlásit – a zpravidla tomu tak skutečně je – vícero náboženských společností – ty se pak navzájem liší různým výkladem nauky, např. evangelia, taktéž se liší ve struktuře a hierarchii apod.). Aby byl náš výklad pojmů úplný, povíme si ještě krátce o církvi jako takové a jejímu vztahu k sektě. V tradiční terminologii je církev vyložena jako křesťanská náboženská společnost, a to i v tom případě, kdy tato společnost to o sobě přímo v názvu neříká (Jednota bratrská, Bratrská jednota baptistů aj.) Nicméně tu existuje jeden problém v názvosloví, kdy některé náboženské společnosti stojící mimo křesťanství samy sebe označují jako církvev (Scientologická církev, Církev sjednocení aj.). Navíc je třeba počítat s dalším informačním šumem, kdy této problematiky neznalí lidé (např. politici, novináři) užívají výrazu církvev pro jakoukoliv náboženskou společnost, a to třeba i pro takovou, které to není milé (např. Židé nebo muslimové). Ve společnosti potom panuje ještě jeden předsudek, a to ten, že církev bývá považována automaticky za protějšek vůči sektě. Z tohoto důvodu je nutné podotknout, že leckterá církev může nebo také nemusí být sektou.

I když není pochyb o tom, že bychom prakticky u každé u nás registrované

1 Svoboda, Ivo. Sociální patologie. 1.vyd. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2003, s.20

2 Svoboda, Ivo. Sociální patologie. 1.vyd. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2003, s.20

církve či náboženské společnosti (Církev římskokatolickou nevyjímaje) mohli nalézt znaky „skupiny s pevnou ideologií a dogmatikou“, neznámá to ještě, že se hned jedná o sektu. V psychologickém slovníku (již zde jednou uvedeném a citovaném) se pod heslem „sekta“ dále píše toto: Od poloviny 20. st. skupina vydělená z urč. celku, často ztotožňována s kultem; k hlavním znakům s. patří: Přísná pravidla vynucovaná sankcemi, absolutní autorita vůdce, mocenská struktura, podřízenost učení sekty, uzavřenost vůči nezasvěceným, omezená komunikace se světem mimo sektu, absence humoru, poslušnost až fanatismus členů, výlučnost a urč. učení ideologické, politické nebo náboženské; ke kultovním a rituálním účelům někdy užíván sex, není vyloučen ani sex deviantní, např. pedofilní, sadistický apod.; k přeměně hnutí v sektu dochází nejčastěji v okamžiku, kdy si jednotlivec v jejím čele uvědomí svoji moc, začne ji zneužívat a pěstovat svůj kult; příslušnost k sektě lze označit mnohdy jako únik ze složitého světa do pohodlné situace, kdy člověk nemusí nic rozhodovat, vše je za něj zorganizováno, členové vedou obvykle pospolité život, jsou spojeni vědomím určité výlučnosti, náb. či filos. vírou v určitou ideu, často radikálního charakteru, odlišného od učení či náboženství oficiálního; odmítají domácí kulturu a odklánějí se od společenských konvencí ke zcela odlišnému pojetí toho, co je skutečné, možné a morální; hlavním znakem je uzavřenost, s. je držitelkou určité „pravdy, svět kolem je nepřátelský; vede ke vzdání se vlastní vůle ve prospěch vedoucího guru, k výměně vlastního ega za jeho...“.¹ Až potud by bylo možné, bez nějakých zásadnějších námitek, s autorem výkladu inkriminovaného hesla souhlasit. Bohužel výklad zde nekončí a jeho dalším pokračováním se autoři dostávají na příliš tenký led, neboť dále evidentně přejímají a uvádějí neověřené informace, které lze navíc označit minimálně jako kontroverzní: „...v USA odhadována existence několika tisíc s., v ČR (1997) asi 60;. K nejznámějším s. patří: mormoni (1930), adventisté (1834), svědkové Jehovovi (1882)...“.²

Otázkou je, jakým způsobem autoři výše uvedené citace dospěli k názoru, že mormoni jsou sekta. Nicméně na dalších stranách této práce k této otázce ještě bude

1 Hartl, Pavel – Hartlová, Helena. Psychologický slovník. 1.vyd. Praha :Portál, 2000, s.527

2 Tamtéž

řečeno dosti. Ale zpět k problematice sekt. Dušan Lužný ve své knize Nová náboženská hnutí sekty definuje takto: „Sekta je náboženská skupina, která vzniká jako projev hereze od velké náboženské linie. Formuje se ve snaze očistit základ této náboženské tradice, tedy ve snaze obnovit náboženství staré.“¹ Pro jiné autory může být určujícím poznávacím znamením sekt např. odmítání sociálního prostředí, ve kterém působí. Tímto znakem se vyznačují tzv. tvrdé sekty nebo-li uzavřené sekty, které jsou víceméně výrazem totalitního systému. Příslušníci takovýchto uskupení povětšinou bydlí pospolu na jednom místě, přičemž ani členové rodiny nemají právo svobodného rozhodování co se týče členství v dané sektě. Tyto sekty velice omezeně (pokud vůbec) komunikují se světem a zpravidla také nevyvíjejí žádnou misijní činnost, maximálně tuto misijní činnost směřují dovnitř. Naproti těmto tvrdým, uzavřeným sektám existují i tzv. sekty měkké, které jsou vůči okolnímu světu relativně otevřené a vstřícné, ale část jejich učení, stejně jako způsob organizace apod., je vůči širší veřejnosti utajený. Není proto divu, že pojem sekta má pro většinovou společnost pejorativní příznak a většina lidí se snaží od těchto věcí distancovat. Přístup veřejnosti lze rozdělit zhruba na dva tábory: Mezi věřícími (v českém prostředí se jedná převážně o křesťany), je slovo sekta často negativním označením různých nepravověrných (v tomto smyslu rozuměj nekřesťanský orientovaných) skupin; zbytek veřejnosti pak spojuje sektu s tzv. „vymýváním mozku“.

„Negativnost označení „sekta“ výrazně zesílila po listopadu r. 1978. Po hromadné sebevraždě a vraždě 913 příslušníků náboženského hnutí Svatyně lidu a po mediálním ohlase této události nabylo slovo „sekta“ smyslu extrémního zneužívání a manipulace s jejími příslušníky. Bohužel ve světě se praktikování násilí nevyhýbá jenom okruhu sekt, ale máme četné příklady násilí páchaného i v rámci tzv. oficiálních náboženství (tj. velké, širokou veřejností obecně přijímané církve, mezi které můžeme počítat např. Církev římskokatolickou,.....aj.) - viz genocida Hutsiů ve Revandě, na které se podíleli i tamější duchovní. Z této pozice hodnocení a výkladu sekt bychom se mohli přiklonit k výše pranýřovanému označení sekt, coby veškerých

1 Dušan Lužný. Nová náboženská hnutí. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s.16

církvi a náboženských společnostech, a současně tak přispět jen k dalšímu zmatení čtenáře. Vše je ovšem dáno mj. faktem, že pojem „sekta“ nebyl do dnešního dne nijak právně vymezen.

„Pojem sekta v teologickém, sociologickém i psychologickém kontextu jasně ukazuje k jeho společnému významovému jádru: Jedná se o pojem, jímž je z mocenské pozice většiny odmítnut protest náboženské menšiny proti většinovým normám. Spojení s mocí a negativní konotace tohoto pojmu zpochybňují jeho vhodnost pro oblast vědy. Stále více teologů, psychologů a sociologů proto dává v popise protestních neetablovaných náboženských skupin přednost neutrálním pojmům. Zdá se, že téměř všeobecného souhlasu dosáhl pojem *nové náboženské hnutí*. Pojem sekta je odstraněn ze současného odborného popisu náboženských skupin a víry či chování jejich příslušníků. Svůj význam si zachovává jako výraz negativního vztahu společnosti vůči některým novým náboženským hnutím“.¹ Lze tedy říci, že sekta není vyjádřením ani tak toho co nebo jaká ta či ona náboženská skupina je, ale spíše jaký vztah k ní má většina dané společnosti. „Takto uchopený pojem sekta má v sociologii náboženství, v psychologii náboženství i v religionistice bohatou budoucnost. Je třeba totiž ptát se a zkoumat, proč má ta která společnost k té které menšině negativní vztah: Má s ní špatné zkušenosti? Chce před ní varovat? Jaký má k tomuto varování důvod? Anebo nemá valný důvod a je jenom netolerantní a xenofobní? To jsou otázky, které má smysl klást zvláště dnes, kdy mají problémy náboženské tolerance prioritu.“²

1_ <http://www.sekty.cz/www/stranky/studie/sekta.pdf>, 14.7.2008

2 Vojtíšek, Z. Co se slovem „sekta“?. Dingir 4, r. 2004, s. 114

1.1. Je nebo není Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů sektou?

Vzhledem k právě výše uvedeným informacím nebude na tuto otázku odpověď jednoduchá a ne až tak docela jednoznačná v rámci zachování všeobecné objektivity. Půjdeme-li k jednomu z možných původů slova „sekta“ a pohlédneme-li na tuto otázku křesťanskou optikou, dostaneme se ke slovu „secta“, které ve Vulgátě (latinský překlad Písma svatého - přelom 4. a 5. stol.) označuje odštěpenou skupinu, která má navíc heretické znaky vzhledem ke křesťanskému učení. Z tohoto faktu jasně plyne poznatek, že Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů sektou není, neboť byla zřízena (znovuzřízena) Josephem Smithem roku 1830 jako naprosto svébytná nová organizace, tedy nikoli jako odštěpená větev nějaké v té době fungující církve či náboženské společnosti. Na druhou stranu jsou zde patrné známky hereze (např. Odlišné pojetí Otce, Syna i Ducha svatého či neobvyklé učení, dávající členům Církve šanci stát se, díky příkladnému pozemskému životu, po smrti bohy.), díky kterým ovšem není Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů započítávána mezi křesťanské církve.

Pokud budeme vycházet z jiného krajního názoru a pohlížet na veškeré organizace s jakýmkoli duchovními znaky, které operují s „něčím“, co přesahuje náš materiální svět a co nelze žádnými známými exaktními vědeckými metodami popsat a zdokumentovat, pak můžeme Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů směle hodit do pytle s nálepkou „sekty“.

Další názor a odpověď nabízí autoři knihy *Nebezpečí sekt*, kteří na závěr své publikace uvádějí: „...byly zmíněny i státem uznané církve a náboženské společnosti. Protože mezi ně patří i mormoni a Svědkové Jehovovi, nepovažujeme je za sekty.“¹ Tento názor zdá se býti velmi pevným a určujícím, mimo jiné i tím faktem, že se opírá

1 Pokorný, V., Blažek, R., Telcová, J. *Nebezpečí sekt*. 1. vyd. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002, s. 228

o zákon č.3/2002 Sb. (zákon o církvích a náboženských společnostech). Tam se v pátém paragrafu (Podmínky vzniku a působení církví a náboženských společností) můžeme dočíst následující informace.

„Vznikat a vyvíjet činnost nemůže církev a náboženská společnost, jejíž činnost je v rozporu s právními předpisy a jejíž učení nebo činnost ohrožuje práva, svobody a rovnoprávnost osob a jejich sdružení včetně jiných církví a náboženských společností, ohrožuje demokratické základy státu, jeho suverenitu, nezávislost a územní celistvost, a

- a) je v rozporu s ochranou veřejné mravnosti, veřejného pořádku, veřejného zdraví, principy lidskosti a snášenlivosti a bezpečnosti osob,
- b) popírá nebo omezuje osobní, politická nebo jiná práva fyzických osob pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání nebo sociální postavení, rozněcuje nenávist a nesnášenlivost z těchto důvodů, podporuje násilí nebo porušování právních předpisů,
- c) omezuje osobní svobodu osob zejména tím, že využívá psychický a fyzický nátlak k vytvoření závislosti, která vede k fyzickému, psychickému a ekonomickému poškozování těchto osob a jejich rodinných příslušníků, k poškozování jejich sociálních vazeb včetně omezování psychického vývoje nezletilých a omezování jejich práva na vzdělání, zabraňuje nezletilým přijmout zdravotní péči odpovídající zdravotním potřebám, nebo
- d) je utajována vcelku nebo v některých částech, stejně jako organizační struktura církve a náboženské společnosti a vazby na zahraniční složky, je-li částí církve nebo náboženské společnosti působící mimo území České republiky.“

S tímto českým zákonem o církvích poměrně koresponduje i následující. Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů má třináct základních bodů víry, kterým členové Církve věří a řídí se jimi. Pro zodpovězení klíčové otázky sektářství jsou v tuto chvíli

zajímavé a směrodatné především tři poslední body tohoto Církevního „třináctera“, jež sepsal první prorok Církve Joseph Smith a jež se staly v roce 1880 pod názvem „Články víry“ součástí mormonských písem. Jejich obsah s komentářem uvádím níže.

„11 Domáháme se výsady uctívat Všemohoucího Boha podle příkazů svého vlastního svědomí a dopřáváme všem lidem stejnou výsadu, nechť uctívají jakkoli nebo cokoli si vyvolí.“¹ K tomuto jedenáctému bodu není nic moc co dodávat. Tato náboženská tolerance se evidentně s pojmem sekta neslučuje, byť Církev sama na druhou stranu prohlašuje, že ona je tou jedinou a pravdivou církví, skrze kterou je možné dojít spasení. Nicméně ostatním lidem jiné víry nikterak do jejich vyznání nezasahuje, a už vůbec ne formou nepřátelskou, útočnou, což bývá jinak považováno za jeden ze znaků sekt.

„12 Věříme, že máme být podřízeni králům, presidentům, vládcům a veřejným zástupcům, že máme být poslušni zákona, že ho máme ctít a podporovati.“² Ani dvanáctý článek neříká nic, co bychom mohli považovat za rysy sekty. Naopak se zde apeluje na občanskou poslušnost, ba i společensko-politickou aktivnost v tom nejlepším slova smyslu (viz ona druhá část, ve které se vybízí k podpoře zákona).

„13 Věříme, že máme býti čestní, pravdiví, cudní, dobrotiví, cnostní a že máme činiti dobro všem lidem; vskutku, můžeme říci, že následujeme nabádání Pavlovo – věříme všem věcem, doufáme ve všechny věci, snášeli jsme mnohé věci a doufáme, že budeme schopni snést všechny věci. Je-li cokoli cnostné, milé nebo dobropověstné nebo chvályhodné, o to usilujeme.“³ Tento poslední třináctý článek je především morálním kodexem. Tedy opět narážíme na něco, s čím asi málokdo spojuje problematiku sekt. Těžko si představit jakéhokoliv sektáře, o kterém bychom mohli prohlásit, že usiluje o dobro a svou dobrou pověst, přičemž je považován za cnostného, cudného, čestného atd. Myslím, že dále je už zbytečné toto jakkoli komentovat, nechť si každý o tom utvoří svůj vlastní názor.

1 Drahocenná perla. Články víry

2 Tamtéž

3 Tamtéž

Nicméně na závěr této kapitoly, a také abychom se dobrali konkrétnějších výsledků, shrneme si některé podstatné znaky sekt a podíváme se, zda a jak (pokud se tedy vyskytují) se tyto objevují v samotné Církvi Ježíše Krista Svatých posledních dnů.

- Autoritářství: Celá Církev je založena na demokratických principech (hlasování), včetně střídání členů na vedoucích postech, výjimkou jsou nejvyšší zástupci Církve (tzv. generální autority), ale i zde funguje demokracie – ani sám prezident Církve nemůže učinit rozhodnutí sám o sobě, pokud by toto jeho rozhodnutí nebylo ve shodě s jeho dvěma rádci.
- Opozice: Vzhledem k výše uvedenému jedenáctému a dvanáctému bodu z Článků víry, ve kterém Církev vyjadřuje toleranci vůči jiným církvím a náboženským společnostem, jakož i víru v podřízenost světskému vedení daného státu, ve kterém členové Církve žijí, je nasnadě, že bychom marně hledali nějaké známky opozice.
- Pocit pronásledování: Těžko říci, zda někdo z členů něco takového zažívá, ale dá se o tom dosti pochybovat. Jeden příklad za všechny: Platit desátek je jedno ze základních pravidel a přikázání – několikrát jsem však byl přímým svědkem, jak se tato věc veřejně na shromážděních řešila slovy: „Byl někdo z Církve někdy vyloučen za neplacení desátku?“ Odpověď vždy zněla: Ne!
- Protikněžskost: Opozice vůči církevní hierarchii zde neexistuje, spíše naopak. Kněžská hierarchie je zde velmi propracována, ba dokonce každý mužský člen se může stát vyšším či nižším knězem. Jediný větší rozdíl oproti většině církví je ten fakt, že zde prakticky neexistuje profesionální (ve smyslu Církví přímo placené) duchovenstvo. Prakticky proto, že nejvyšší představitelé Církve de facto jako profesionální duchovní fungují, a sice v tom smyslu, že veškerý svůj majetek darují Církvi a tam jim pak plně hradí veškeré výdaje (včetně cest po světě) spojené nejen s jejich církevním povoláním, ale i veškeré potřeby denního života jako jsou jídlo, oblečení, bydlení, kulturní vyžití apod.
- Výlučnost: Církev hlásá, že je jedinou pravdivou církví, a že pouze skrze ní

může člověk dojít spasení. Skutečností ale také je, že už od počátků historie Církve (tj. od roku 1830) se našli lidé, pro které toto „učení o výlučnosti“ nebylo až natolik svazující, že by Církev neopustili – viz příklad jednoho ze „zakladatelů“, a nejbližšího Smithova spolupracovníka, Olivera Cowderyho.

- Ezoteričnost: Tajné církevní obřady v chrámech, kam nemá širší veřejnost přístup, zde existují. Ezoteričností a jakousi magií jsou i tzv. garmenty, které dostanou členové po zasvěcení v některém z chrámů. Údajně jde o jakýsi druh spodního prádla, které se nosí běžně pod oděvem a má svého nositele ochránit před zlem a nemocemi.

Jak je patrné, nějaké ty znaky sektářství bychom u Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů opravdu našli – jde především o onu výlučnost a ezoteričnost, a částečně i do obrazu sekty zapadá protikněžskost, alespoň co se týče ve srovnání s klasickým pojetím placeného duchovního, jenž svůj úřad vykonává jakožto své občanské povolání (profesi). Přesto, zdá se, tato církev nezapadá do klasického obrazu sekty, tak jak většinu lidí „straší v hlavě“ - tedy myšleno sektu, která ohrožuje zdraví a svobodu chování i jednání svých členů a tzv. jim vymývá mozky; sektu, která se staví nepřátelsky vůči svému okolí, vůči jiným církvím, vůči vládě daného státu; sektu, která ohrožuje mravní výchovu svých „mladých oveček“ a vůbec provádí mnohé (ne-li veškeré) věci, které náš zákon o církvích zapovídá a nedovoluje. Pokud tedy náš právní systém prostřednictvím výše zmíněného zákona Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů „schvaluje“ a neshledává na ní pranic škodlivého a nebezpečného, můžeme vskutku prohlásit, že tato církev skutečně žádnou sektou není! Nebo přinejmenším není sektou o nic více jako jiné u nás dávno „zavedené a etablované“ církve, jakými jsou např. římskokatolická, pravoslavná, československá husitská aj.

2. Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů

2.1. Historie Církve

Počátek mormonské církve má datum 6.dubna 1830. Tehdy se ve srubovém stavení farmáře Petera Whitmera v městečku Fayette v hrabství Seneca (stát New York) sešlo šest mladých mužů (jejich průměrný věk byl 24 let) a položili zde základy dnešní, vsutku světové, církevní organizace. Byli zde přítomni i další, ale pouze ona šestice se podílela na vlastním procesu zorganizování. Celou „akci“ vedl muž „Bohem vyvolený“, Joseph Smith. Muž prostého původu, bez nijak zvlášť valného vzdělání, a přesto ho dnes ctí a opěvují milióny lidí po celém světě. Jeho následující glorifikace v knize Nauka a smlouvy je více než zřejmá.

„Joseph Smith, Prorok a Vidoucí Páně, učinil, kromě Ježíše samotného, pro spasení lidí na tomto světě více, než kterýkoli jiný člověk, jenž na něm kdy žil. Za krátkou dobu dvaceti let přinesl Knihu Mormonovu, kterou přeložil darem a mocí Boží, a byl nástrojem jejího vydání na dvou světadílech; vyslal plnost věčného evangelia, které ona obsahuje, do čtyř stran země; přinesl zjevení a přikázání, která tvoří tuto knihu Nauka a smlouvy, a mnoho dalších moudrých dokumentů a pokynů k prospěchu dětí lidských; shromáždil mnoho tisíců Svatých posledních dnů, založil velké město a zanechal věhlas a jméno, jež nemohou býti zničeny. Žil jako veliký a zemřel jako veliký v očích Božích i svého lidu;...“¹

Z různých historických pramenů, v neposlední řadě pak i z vlastního Smithova životopisu, je nám vykreslován život v americké Unii počátkem předminulého století. Na rozdíl od Evropy, potažmo rakousko-uherské monarchie vůbec, zde vládla náboženská svoboda a mnohé církve a sekty mezi sebou „soupeřily o své ovečky.“ V tomto ovzduší ve státě Vermont vyrůstal a dospíval i mladý Joseph Smith, jehož rodina patřila do společenské vrstvy farmářů a dá se říci, že šlo o vcelku průměrnou rodinu té doby. Smith vyrůstal s osmi sourozenci a když jeho otec zakoupil o něco později ve státě New York u městečka Palmyra farmu, museli všichni v rodině bez výjimky tvrdě

¹ Nauka a smlouvy. 135:3

pracovat, aby mohli dluh splácet. Nicméně, jako většina Američanů té doby, i Smithovi byli věřící, a tudíž, i přes náročné dny vyplněné prací a starostmi o živobytí, si našli vždy čas i na věci duchovní. Členové rodiny přišli nejčastěji do styku s presbyteriány, baptisty a metodisty. Čtrnáctiletému Smithovi, jak přiznává ve svém životopise, se nejvíce zamlouvali metodisté. Nicméně: „...veliké byly zmatek a potyčky mezi různými denominacemi, že bylo nemožné pro osobu tak mladou jako já, a tak neobeznámenou s lidmi a věcmi, dojíti k jakémukoli určitému závěru, kdo má pravdu a kdo je na omylu.“¹

Mladý Smith, nevěda si sám poradit, hledal odpověď na onu palčivou otázku (Ke které církvi či sektě se mám připojit?) v tehdejší autoritě nad autority, v Bibli. Tam jednoho dne také našel klíč k řešení svého problému – konkrétně šlo o epištolu Jakubovu, první kapitolu, pátý verš, jenž zní: *Jestliže se komukoli z vás nedostává moudrosti, necht' prosí Boha, kterýž dává všem lidem štědře a nekárá; a bude dána jemu.*

Na popud tohoto biblického úryvku se sotva patnáctiletý mladík uchyluje na jaře roku 1820 do lesního hájku nedaleko otcovy farmy, kde pokleká k modlitbě. To, co se vzápětí událo, ať už tomu kdokoli věří či nikoli, změnilo už navždy život nejen samotného Josepha Smitha, ale i jeho rodiny a dalších lidí, a do dnešních dnů tato událost tak či onak ovlivnila milióny jiných na planetě Zemi, a tudíž není možné toto jen tak přejít. Co se tedy a jak vlastně událo se dnes už nikdo s naprostou zřejmostí nedozví, a tak jsme odkázáni pouze na osobní svědectví mormonského proroka:

„...poklekl jsem a počal jsem Bohu předkládati přání svého srdce. Sotva jsem tak učinil, byl jsem ihned uchvácen nějakou mocí, která mne zcela přemohla a měla na mě tak udivující vliv, že mi svázala jazyk, takže jsem nemohl mluvit. Kolem mne se soustředila hustá temnota a po nějaký čas se mi zdálo, jako bych byl odsouzen k náhlému zničení. Ale použiv veškerou svou moc, abych volal k Bohu, aby mne

1 Drahocenná perla. Joseph Smith – Životopis 1:8

vysvobodil z moci tohoto nepřítele, který mne uchvátil, a právě v té chvíli, kdy jsem propadal zoufalství a poddával se zničení – ne domnělé záhubě, ale moci nějaké skutečné bytosti z neviditelného světa, jež měla tak podivuhodnou moc, jakou jsem nikdy dříve v žádné bytosti nepocítil – právě v té chvíli velikého strachu jsem spatřil sloup světla přesně nad svou hlavou, převyšující jas slunce, který ponenáhlu sestupoval, dokud nespočinul na mně. Jakmile se objevil, shledal jsem, že jsem vysvobozen od nepřítele, který mne poutal. Když světlo spočinulo na mně, spatřil jsem dvě Bytosti, jejichž jas a sláva se vymyká veškerému popisu, stojící nade mnou ve vzduchu. Jedna z nich ke mně promluvila, nazývající mne jménem, a řekla, ukazující na druhou – Toto je můj Milovaný Syn. Slyš jej!¹ ...zeptal jsem se Bytostí..., která ze všech sekt je správná (neboť v této době nikdy nevstoupilo do mého srdce, že všechny jsou na omylu) – a ke které se mám připojit. Bylo mi řečeno, že se nesmím připojit k žádné z nich, neboť všechny jsou na omylu....Když jsem opět přišel k sobě, shledal jsem, že ležím na zádech hledě vzhůru do nebe. Když se světlo vzdálilo, neměl jsem žádnou sílu; ale brzy se vzchopiv do určité míry, šel jsem domů.²

S takovýmto nevšedním zážitkem se nelze nesvěřit a mladý Smith nebyl výjimkou. Bohužel svým vyprávěním o vidění Boha Otce a Syna a rozmluvě s nimi rozdmýchal oheň nepochopitelné nenávisti a vlnu pronásledování, ba i usilování o jeho život, jež trvaly vlastně od této chvíle už napořád po celý zbytek jeho života až nakonec tragicky vyústily v jeho zabití. Ale nepředbíhejme. Život tohoto muže a jeho činy mají natolik zásadní význam a jsou natolik neoddělitelně spjaty s Církví (ostatně rané dějiny Církve jsou doslova psané a utvářené Josephem Smithem), že není dost dobře možné jej jen tak vynechat v této práci, eventuelně se jen lehce o něm zmínit, aniž by to mělo zásadní význam pro pozdější pochopení dané problematiky a výzkumu vůbec. Jedním ze základních věroučných děl Církve (dle kterého se členům i neoficiálně přezdívá) je Kniha Mormon. Nejen vznik Církve, ale i tohle dílo má za sebou nevšední historii, a opět za tím vším stojí jeden jediný muž – Joseph Smith.

1 Je zde míněn Ježíš Kristus. (pozn. aut.)

2 Drahocenná perla. Joseph Smith – Životopis 1:15-20

Něco přes tři roky uplynulo času od jeho vidění božské dvojice, která mu nakázala nepřipojovat se k žádné dosavadní sektě či církvi. Je večer, 21. září 1823, a Smith při pravidelné večerní modlitbě ve svém pokoji pokleká a prosí Boha o potvrzení, zda je stále ještě hoden být vykonavatelem jeho vůle na Zemi. Dle jeho vlastních slov se pak událo následující:

„Zatímco jsem tak volal k Bohu, povšimnul jsem si světla objevujícího se v mém pokoji, kterého nadále přibývalo, až byl pokoj jasnější než v poledne, když se náhle u mého lože objevila postava stojící ve vzduchu, neboť její nohy se nedotýkaly podlahy. Měl volné roucho nanejvýš pronikavé bělosti. Byla to bělost přesahující cokoli pozemské, co jsem kdy viděl; aniž věřím, že by jakákoli pozemská věc mohla vypadat tak nesmírně bělostně a zářivě. (...) Nazval mne jménem a řekl mi, že je poslem poslaným ke mně z přítomnosti Boží a že se jmenuje Moroni; že Bůh má pro mne dílo, které mám vykonati...Řekl, že existuje uložená kniha, psaná na zlatých deskách, podávající zprávu o dřívějších obyvatelích tohoto kontinentu a o prameni, z něhož vzešli. Také řekl, že v ní je obsažena plnost věčného evangelia, jak byla předána Spasitelem dávným obyvatelům...“¹

Onou knihou na zlatých deskách byla ta, kterou dnes známe pod názvem Kniha Mormon. Šlo o záznamy původních obyvatelů amerického kontinentu (Nefité, Lamanité, Jaredité), kteří se sem přeplavili ze „starého kontinentu (z Jeruzaléma) zhruba 600 let před naším letopočtem. Není jistě bez zajímavosti, že američtí indiáni jsou dle této knihy potomky části tohoto lidu, Lamanitů, kterému jako výsledek božího trestu ztmavla (zrudla) pokožka. Anděl Moroni, za pozemského života byl prorokem, a posledním žijícím z lidu Nefitů vůbec, ony posvátné záznamy ukryl v nedalekém pahorku Cumorah. Místo úkrytu Josephovi „zjevil“, nicméně dovoleno vyzvednout zlaté desky mu bylo dovoleno až přesně za čtyři roky, tj 22.září 1827. Do té doby se kvůli chudobě a za účelem obživy nechává Joseph Smith najímat různými farmáři. Na jedné z těchto farem poznává i svou budoucí ženu, Emmu Halesovou, s níž 18. ledna

1 Drahocenná perla. Joseph Smith – Životopis 1:30-34

1827 vstupuje do svazku manželského.¹

Dávní pisatelé a historici pochopitelně nepsali své záznamy v angličtině, a tak Smith vyzvedl z ukryté schránky na pahorku Cumorah nejen zlaté desky, ale i dva kaménky ve stříbrné obrubě, nazývané Urim a Thumim, jejichž pomocí měl mít Smith „moc“ záznamy v reformované egyptštině přeložit do běžného jazyka. I přes různé nesnáze, spojené především s opakovanými pokusy o krádež, má Smith do prosince roku 1827 přeloženou část textu Knihy Mormon, s kterou odjíždí jeho přítel Martin Harris k profesoru Charlesu Anthonovi do New Yorku, aby získal potvrzení o správnosti překladu. Toto potvrzení Harris údajně obdržel, ale bohužel už na odchodu se ho profesor ještě otázel na původ onoho textu, a když se jej dozvěděl, vyžádal si svůj posudek zpátky a zničil jej. Aby toho nebylo málo, část už přeložené Knihy Mormon byla Harrisovi později odcizena. To způsobilo nedůvěru a na další spolupráci si Smith (překládal a diktoval zapisovateli, skryt za plentou) vybral učitele Olivera Cowderyho. Ten se stal na dlouhá léta Smithovým nejbližším spolupracovníkem a společně taktéž 15. května 1829 přijmuli z rukou biblického Jana Křtitele Aronovo kněžství² a navzájem se pokřtili v řece Susquehanna ponořením celého těla do vody. O pár dní pak novozákonní apoštolové Petr, Jakub a Jan oběma předávají Melchisedechovo kněžství.³

Protože kolem zlatých desek ruchu vůbec neutichá (spíše naopak), rozhoduje se Joseph Smith ukázat je několika důvěryhodným lidem, aby mohli ostatním svědčit o jejich existenci a pravosti. Děje se tak v červnu 1829 a obě dvě svědectví tří a osmi mužů jsou pak vložena za úvod do Knihy Mormon, aby tak už napořád vydávala zprávu všem budoucím čtenářům tohoto díla. Stojí určitě za zmínku, že ačkoli ne všichni vždy souhlasili se Smithem a „jeho“ učením, např. výše zmíněný Oliver

1 Traduje se, že ačkoli ve svém manželství prožili různé zkoušky – úmrtí dětí, finanční těžkosti a Josephova častá nepřítomnost kvůli plnění jeho zodpovědností – Joseph a Emma k sobě navzájem vždy chovali hlubokou úctu a lásku. (pozn. aut.)

2 Podle Arona ze Starého zákona. Toto kněžství má pravomoc hlásat evangelium pokání a křtít. (pozn. aut.)

3 Podle vysokého starozákonního kněze; nositelé tohoto kněžství mají pravomoc vést Církev a vykonávat veškeré posvátné obřady, včetně udílení daru Ducha Svatého. (poz. aut.)

Cowdery časem prohlásil Josepha Smitha za falešného proroka a z Církve odešel, tak ani on, ani kdokoliv jiný z oněch jedenácti svědků nikdy za svého života své svědectví o zlatých deskách neodvolal. Překlad Knihy Mormon nakonec přes nejružnější nesnáze Smith dokončil a dílo v rozsahu pěti tisíc výtisků spatřilo na jaře roku 1830 světlo světa.

Jak už bylo předesláno hned na začátku této kapitoly, Církev byla nedlouho po vytištění základního mormonského díla zorganizována, zpočátku pod názvem Církev Kristova. 3. května 1834 se název změnil na Církev Svatých posledních dnů a nakonec 26. dubna 1838 získává dnešní oficiální jméno Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů. První léta „nové církve“ byla hodně rušná, poznamenaná častým pronásledováním jejích členů, Josepha Smitha nevyjímaje. Jeden z prvních vážnějších konfliktů (i s oběťmi na životech) byl ten, který následoval po vydání nechvalně proslulého „Vyhlazovacího dekretu“ guvernéra státu Missouri. Vše začalo ponenáhlu, když se starousedlíci začali s nedůvěrou dívat na hromadné stěhování členů Církve do hrabství Jackson, a s obavami, že noví mormonští sousedé brzy získají převahu na volebních seznamech. Svou roli jistě hrál i ten fakt, že většina nově příchozích pocházela ze severu a byli proti otroctví, to bylo ovšem v té době v Missouri naprosto legální. Když se mormoni odmítli vystěhovat, napadl dav „alespoň“ jejich tiskárnu, kterou zničili a ukradli tiskařský lis i s většinou právě tištěného církevního materiálu a novin *The Evening and Morning Star*. Svatí ovšem nehodlali nelegálním požadavkům starousedlíků vyhovět a tak se násilí stupňovalo, a i přes veškerou mormonskou snahu vyhnout se přímému střetu, došlo zanedlouho k bitvě u řeky Big Blue, po které zůstalo mnoho raněných a tři mrtví (z toho jeden z Církve). To už byla příslovečná poslední kapka a Svatí z hrabství Jackson uprchli. Nicméně došlo i tak ještě k několika krvavým střetům. Při jednom z nich byl bohužel zabit i člen státní milice, a to posloužilo guvernérovi Lilburnovi W. Boggsovi jako záminka k vydání výše zmíněného dekretu. „V tomto dekretu se mimo jiné uvádělo, že s mormony musí být zacházeno jako s nepřáteli a musí být vyhlazeni nebo vyhnáni ze státu...“¹ Tři dny po vydání dekretu skupina asi dvou

1 Naše dědictví. Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů: 1996, s.47

stovek mužů přepadla menší skupinu Svatých u Haunova mlýnu v hrabství Caldwell. Muže a chlapce vylákali lstí do kovárny, kterou pak obestoupili a všechny uvnitř rozstříleli, ženy zbili a znásilnili. K dovršení všeho krátce na to státní milice vsadila Josepha Smitha a pár dalších vedoucích do vězení a po krátkém vojenském soudu je všechny odsoudili k zastřelení na druhý den ráno. Naštěstí k popravě nedošlo a po několika měsících žaláře byl Smithovi při jednom převozu na jiné místo umožněn útek.

Zatímco byl jejich prorok ve vězení, více než osm tisíc Svatých odešlo z Missouri před Vyhlazovacím dekretem do státu Illinois. Tam se k nim a ke své rodině Joseph Smith po svém „úteku z vězení“ připojil. Ač byli, jednou také pro změnu, všele přijati štědrými občany města Quincy, přesunuli se záhy podél řeky Mississippi asi o třicet pět mil severněji a v ohybu řeky začali vysušovat močály a stavět vlastní město Nauvoo, které se do čtyř let stalo jedním z největších v Illinois. Z močálů se ovšem značná část lidí tenkrát nakazila zimnicí, včetně samotného proroka. To, co se pak 22. července 1839 stalo, je dodnes považováno za jeden z velkých dnů víry a uzdravování v historii Církve. „S použitím moci kněžství uzdravil nejprve sebe a nemocné ve svém domě a pak přikázal těm, kteří bydleli ve stanech na dvoře jeho domu, aby byli uzdraveni. Mnoho lidí bylo uzdraveno. Prorok pak chodil od stanu ke stanu a od domu k domu a každého požehnal.“¹ V té době byla také spousta členů povolána na misie po celých Spojených státech, jakož i do východní Kanady, do Anglie, či na tichomořské ostrovy. (Smith sám sloužil v letech 1831 až 1838 na čtrnácti krátkodobých misiích na mnoha místech Spojených států a v Kanadě.)

Když Svatí opustili Kirtland ve státě Ohaio z obdobných důvodů jako Missouri, zanechali tam nejen většinu svého majetku, ale hlavně i svůj první chrám, který zde za velkých obětí v letech 1833 až 1836 postavili. Nyní po patnácti měsících od založení Nauvoo začali budovat chrám i zde. Svatí posledních dnů byli vesměs chudí a stěží měli dost pro sebe a své rodiny, přesto věnovali čas a prostředky na stavbu. Více než

1 Naše dědictví. Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů: 1996, s.55-57

tisíc mužů zasvětilo každý desátý den práci na chrámu. Žena jednoho z nejbohatších mužů darovala látku na košile pro muže pracující na stavbě chrámu a posléze i její některé sousedky zatoužili se podílet na tomto díle, třeba jako švadleny. Tak nějak ve zkratce se dá ilustrovat vznik nejstaršího ženského spolku na světě, Pomocného sdružení žen. Brzy poté, co bylo toto sdružení založeno, jeho výbor navštívil všechny chudé v Nauvo, určil jejich potřeby a vybral příspěvky, kterými jim pomohl. Další finanční prostředky utržené z prodeje jídla a povlečení uhradily školné pro mnoho dětí z chudých rodin.

Joseph Smith si i zde jako prorok Církve zajišťoval obživu farmařením a později provozoval zděný obchod se smíšeným zbožím. Vedle církevních povinností se aktivně zapojoval i do dalších oblastí občanského života. 4. února 1841 byl zvolen vrchním velitelem nově zorganizované Legie Nauvo, jednotky illinoiské státní milice, v únoru až říjnu následujícího roku slouží jako redaktor církevního periodika *Times and Seasons*. 19. května 1842 je zvolen starostou města Nauvo a konečně, 29. ledna 1844 oznamuje svou kandidaturu na prezidenta Spojených států amerických! Do značné míry tak učinil kvůli svému zklamání z toho, že státní a federální úředníci nezajistili nápravu za porušení práv Svatých v Missouri a za ztráty jejich majetku. Ačkoli si většina pozorovatelů uvědomovala, že má jen malou šanci na zvolení, jeho kandidatura přitáhla pozornost veřejnosti k rozsáhlému porušování ústavou garantovaných práv Svatých.

I když se Svatí v Nauvo zpočátku těšili relativnímu klidu, pronásledování Josepha Smitha coby proroka Církve sílilo a on cítil, že jeho pozemská služba se chýlí ke konci. A snad proto také během památného církevního shromáždění v březnu 1844 Smith pověřil Kvórum dvanácti apoštolů, aby řídili Církev po jeho smrti, a vysvětlil jim, že nyní mají všechny klíče a pravomoc, které jsou k tomu zapotřebí. V červnu 1844 byl Joseph Smith obviněn z vyvolávání nepokojů. (Konkrétně šlo o incident s tiskem nepřátelských, útočných protimormonských letáků, jejichž důsledkem začalo znatelně slábnout zásobování města, a které, coby starosta města, nechal zničit.)

Ačkoli byl v Nauvoov tomto obvinění zproštěn, guvernér státu Illinois Thomas Ford trval na tom, aby se Joseph kvůli stejnému obvinění podrobil soudnímu procesu ve městě Carthage ve státě Illinois, které bylo administrativním střediskem kraje Hancock. Když prorok a jeho bratr Hyrum dorazili do Carthage, byli na kauci zbaveni původního obvinění, ale poté byli obviněni z vlastizrady proti státu Illinois a byli uvrženi do místního žaláře. Poté už věci nabraly rychlý a smutný spád. 27. června 1844, během horkého a dusného odpoledne, zaútočila na žalář lůza, jejíž členové měli začerněné tváře, a Josepha a Hyruma Smithovi zavraždila.

Po menší třenici byl do čela organizace zvolen a jako nový prorok a prezident uznám Brigham Young. Ten, když nepokoje neustaly ani Smithovou násilnou smrtí, učinil rozhodnutí opustit město Nauvoov i s novým chrámem a vést Svaté dál na západ. Byla to dlouhá a obtížná pouť, během které stovky mormonů následkem nemocí a vyčerpání zemřelo. Neměli přesný cíl cesty. Chtěli se jen dostat tak daleko, aby je už nemohli jejich nepřátelé dále napadat a oni mohli v klidu žít si po svém. 21. července dorazili do údolí Salt Lake v dnešním Utahu. Spatřili hustý travní porost a několik říček, který jím protékal. Zdál se to být proto zřejmě dobrý signál úrodné půdy. O tři dny později byl president Brigham Young dovezen až k ústí údolí, neboť v té době trpěl nějakým horečnatým onemocněním, rozhlédl se po kraji a ukončil jejich putování prorockými slovy: „Toto je to správné místo.“¹

Svatí pracovali s velkým vypětím na novém osídlení a i přes nejednoduché podmínky, se kterými se každý den potýkali, dosáhli brzy velkého pokroku. V biografii pozdějšího proroka a prezidenta Církve od B.H. Robertse se můžeme dočíst následující poklony, kterou mormonům v září 1849 „vysekl“ Salt Lake City projíždějící poutník: „Nikdy jsem nebyl mezi řádnějším, svědomitějším, pracovitějším a civilizovanějším lidem. Je neuvěřitelné, kolik práce v této pustině vykonali za tak krátkou dobu. V tomto městě, které má něco mezi čtyřmi až pěti tisíci obyvatel, jsem

1 Celý mormonský exodus z Nauvoov do údolí Salt Lake trval (mimo přestávku pro dočasné utáboření se na zimu v západní Iowa) 241 dní a Svatí při něm urazili 1310 mil. Tuto první Youngovu skupinu během dvou následujících desetiletí následovalo na vozech a s ručními vozíky přes prerie dalších přibližně 62 000 Svatých.(pozn. aut.)

mezi lidmi nepotkal jediného zaháleče nebo někoho, kdo by vypadal jako pobuda. Sklizeň vypadá slibně a vše, co tu vidíte, je prodchnuto duchem a elánem, kterému se nevyrovná žádné město jakékoliv velikosti, které jsem kdy viděl.“¹

Mohlo by se zdát, že temná léta Církve jsou pryč – Svatí mají konečně své město, kde vládne mír a klid a nepřátelé jejich víry jsou předaleko. Naneštěstí tomu tak dlouho nebylo. Jak se mormonské osidlování postupně zvětšovalo, rozšiřovalo a populace Svatých utěšeně narůstala, chtěli se i oni zapojit do federálního života a současně také paradoxně získat určitou nezávislost jako stát Deseret, jehož strukturu už začali neoficiálně postupně vytvářet. Nicméně americká vláda odmítala vytvoření státu Deseret a jeho připojení k unii, protože by se tak mormonská populace dostala z velké části mimo její kontrolu. Nakonec jako určitý kompromis bylo vytvořeno roku 1851 Utažské teritorium, jehož prvním guvernérem se stal Brigham Young. Leč historie má sklon k opakování. Usedlíci jiného vyznání vnímali nadvládu Svatých kontroverzněji čím dál více, nehledě na to, že vláda tento odpor nemormonských obyvatel ještě přiživovala, neboť mormoni byli považováni obecně za komunitu značně neamerickou – nejenom díky jejich praktikování polygamie, ale též díky jejich určité uzavřenosti, částečné uniformitě co se týče vzhledu a v neposlední řadě i díky některým náboženským pravidlům, které ostatní Američané moc nechápali a považovali i za dosti striktní. Naproti tomu zase mormonská vláda Utažského teritoria se jen těžko smířovala s faktem, že jim nebyl přiznán státní status a kdykoliv to jen bylo možné, snažila se vliv americké vlády na svém území minimalizovat. Spory nakonec vyústily v Utažskou válku. Po kapitulaci mormonů v roce 1858 musel Young odevzdat svůj úřad guvernéra, nicméně jeho vliv na dění v Utahu se, coby prezidentovi Církve, nijak moc nezmenšil. Církev se dál úspěšně rozrůstala a za Youngova života bylo osídleno celé údolí Salt Lake a mnoho dalších přilehlých oblastí. Do roku 1877, kdy Brigham Young zemřel, bylo založeno více jak 350 osad.

Jeden z vážných problémů, jenž byl nemormonské většině obyvatel příslovečným trnem v oku, zůstávalo i nadále pěstování polygammích vztahů. To, že

1 Naše dědictví. Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů: 1996, s.83

učení o polygamiu zavedl ještě za svého života Joseph Smith mj. i z praktických důvodů, protože hodně žen zůstávalo bez mužů (vesměs zabitých nepřáteli) a ocitaly se tím pádem i s dětmi na pokraji přežití, se nikdo až tak moc nezajímal. Nicméně poté, co vláda USA postavila polygamiu mimo zákon, existence mormonského státu byla naprosto vyloučená. Navíc na konci 80. let devatenáctého století vláda schválila další zákonné doplňky, které osoby praktikující plurální manželství zbavily práva volit a zasedat v porotě a vážně omezily i množství majetku, který mohla Církev vlastnit. Mormonské rodiny trpěly, protože další manželé a otcové se museli začít skrývat. Tehdejší prorok a prezident Církve Wilford Woodruff se modlil o radu. Veden inspirací posléze napsal manifest, který ukončoval plurální manželství členů Církve. Doslova se v něm píše: „Poněvadž zákony zakazující plurální manželství byly nařízeny Kongresem, kteréž to zákony byly prohlášeny nejvyšší soudní instancí za ústavní, já tímto prohlašuji svůj záměr podvoliti se oním zákonům a použití svůj vliv na členy Církve, jíž předsedám, aby učinili podobně. (...) A já nyní veřejně prohlašuji, že mou radou Svatým posledních dnů je zdržeti se uzavírání jakéhokoli manželství zakázaného zákonem země.“¹ Členové Církve tento manifest schválili na říjnové generální konferenci v roce 1890 a tento dokument se taktéž stal součástí knihy Nauka a smlouvy, kde je na konci otištěn pod hlavičkou Oficiální prohlášení – 1. Federální vláda mormony omilostnila, většina pronásledování ustala a o pár let později se stalo konečně to, zač Svatí bezmála půl století bojovali. Utah získal státní statut a jako 45. člen Unie byl 6. ledna 1896 oficiálně připojen ke Spojeným státům americkým.

1 Nauka a smlouvy. Oficiální prohlášení-1

2.2. Církev dnes¹

Od svého počátku (1830) až do dnešních dnů ušla Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů dosti velkou cestu. Někdejší odmítaná a pronásledovaná nová náboženská komunita se během těch let stala postupně společensky natolik akceptovanou, že se mohla dál rozvíjet a sbližovat s ostatním obyvatelstvem do té míry, že ji dnes už počítáme mezi plnohodnotné členy stávajícího náboženského spektra. V Americe, konkrétně tedy ve Spojených státech amerických, se počítá mezi čtvrtou největší církev; celosvětově, dle církevních statistik za rok 2007, pak dosáhl počet členů úctyhodného čísla 13 193 999.² Má nepopíratelný nejen církevní, ale i celospolečenský vliv - když v lednu 2008 zemřel prezident Církve Gordon B. Hinckley, jedna z prvních kondolencí přišla od George Bushe, prezidenta USA. Jako církev si drží hned několik světových prvenství:

- je nejrychleji rostoucí náboženské hnutí (průměrně každé dvě minuty je pokřtěn nový člen);
- zřídila a stále rozšiřuje největší genealogické středisko (jeho služby může využít kdokoli na internetové adrese www.familysearch.org);
- založila a spravuje největší soukromou univerzitu (Univerzita Brigham Younga);
- v centru Salt Lake City v církevním konferenčním centru (Tabernakl) se ukrývají největší varhany (14 tis. píšťal) a současně je tato budova i domovskou scénou největšího pěveckého sboru Mormon Tabernacle choir (360 hlasů).

Pravděpodobně bychom narazili ještě na pár obdobně impozantních dat, ale to není až tak účelné, a tak výše uvedený výčet berme pouze jako ilustrující prvek. Mnohem důležitější bude teď si na tomto místě poněkud shrnout a upřesnit některá data týkající se přímo podstaty Církve. Jak už bylo naznačeno v kapitole o historii,

¹ Není-li v textu uvedeno jinak, vychází se v této kapitole z oficiálních internetových stránek Církve www.mormon.org

² Statistická zpráva za rok 2007. Liahona, květen 2008, roč. 16, č. 2, s. 25.

byla Církev zorganizována se stejnými úřady, jaké existovaly v prvotní Církvi za života Ježíše Krista. Stejně jako tenkrát i dnes vede Církev prorok (prezident Církve), kterému pomáhají dva rádci z řad apoštolů, a tito spolu dohromady tvoří Kvorum prvního předsednictva. Ani jeden z těchto mužů nemůže vykonat (vydat) jakékoli rozhodnutí, jež by nebylo ve shodě a „posvěcené“ zbývajícíma dvěma. Funkční rozdíl v pravomocích těchto tří nejvýše postavených v Církvi je pak v tom, že prezident jako jediný může přijímat boží zjevení (pokyny) pro celou tuto organizaci. Dalšími v hierarchii (kam patří i první a druhý rádce prezidenta) jsou členové Kvora dvanácti apoštolů – ti vystupují jako zvláštní svědkové Ježíše Krista a učí evangelium ve všech částech světa. Po nich následují další generální autority (ve světském světě bychom o nich mohli hovořit jako o Top Managementu) se zvláštními úkoly – zahrnují Předsedající biskupstvo a kvora sedmdesátníků. Předsedající biskupstvo je předsednictvem Aronova kněžství¹ pro celou Církev a spravují časné záležitosti Církve. Toto je ukázka církevní správy na generální úrovni. Podobné je to i na úrovni územní správy; pouze s tím rozdílem, že prezident území, což je největší zeměpisná jednotka Církve, je pověřován z Prvního nebo Druhého kvora Sedmdesáti pod přímým vedením jednoho z apoštolů. Existuje pak ještě třetí církevní správa, ale ta pracuje opět na podobném systému hierarchie, a protože pro potřeby této práce by už šlo o informace opravdu nadbytečné, celé to uzavřeme konstatováním, že církevní hierarchie a správa církve je velice propracovaná, fungující na vesměs demokratických principech.

Co se týče samotné nauky Církve, ta uvádí, učí stejným zásadám a vykonává stejné obřady, jaké byly vykonávány i za dnů Ježíše Krista. Prvními zásadami a obřady evangelia jsou víra v Pána Ježíše Krista, pokání, křest pohroužením celého člověka do vody a vkládání rukou po dar Ducha Svatého. Nauka a učení samotné pak vychází ze čtyř základních věroučných knih Církve, kterými jsou:

– *Bible svatá* (Starý i Nový zákon - ovšem ne všechny překlady jsou dle učení

¹ Aronovo kněžství je nižší kněžství, jež mohou obdržet muži a chlapci od dvanácti let. Je to jakási příprava na vyšší kněžství, Melchisedechovo kněžství. Nositelé Aronova kněžství jsou oprávněni provádět vnější obřady Církve, jakými jsou např. příprava, žehnání a roznášení svátosti, křest pohroužením aj. (pozn. aut.)

Církev správné - v českém prostředí se považuje za „dobrou volbu“ Bible kralická.)

- *Knihy Mormonova* (Má podtitul „Další svědectví o Ježíši Kristovi“ - v podstatě jde o záznamy, jak jednal Bůh s lidmi, kteří žili v dávných Amerikách.
- *Nauka a smlouvy* (Jde převážně o sbírku zjevení, která byla dána prorokovi a prvnímu prezidentu Církve Josephu Smithovi, a pár ještě dalším „vyvoleným“ prorokům v průběhu let, neb mormoni věří, že boží zjevení neustala, ale že k nám Bůh promlouvá i nadále.)
- *Drahocenná perla* (Obsahuje knihu Mojžíšovu a Abrahamovu, inspirovaný překlad 24. kapitoly Matoušovy, a dále pak část vlastního životopisu Josepha Smitha a Články víry.)

U Článků víry se ještě na chvíli zastavíme. Byly sepsány Josephem Smithem v dopise Johnu Wentworthovi jako odpověď na jeho otázku, čemu Svatí posledních dnů vlastně věří. Posléze vyšly i v církevních novinách a nakonec se staly součástí Drahocenné perly a jsou tudíž pokládány za Písmo. Mimo posledních tří bodů (Které nehodlám znovu uvádět, neb jsou i s komentářem uvedeny už v předchozí kapitole zabývající se otázkou sektářství Církve.) zní následovně:

- Věříme v Boha, Věčného Otce, a v Jeho Syna, Ježíše Krista, a v Ducha Svatého.
- Věříme, že lidé budou potrestáni za své vlastní hříchy, a ne za přestupek Adamův
- Věříme, že skrze usmíření Kristovo může býti spaseno veškeré lidstvo, skrze poslušnost zákonů a obřadů evangelia.
- Věříme, že prvními zásadami a obřady evangelia jsou: za prvé víra v Pána Ježíše Krista; za druhé pokání; za třetí křest ponořením na odpuštění hříchů; za čtvrté vkládání rukou pro dar Ducha Svatého.
- Věříme, že muž musí býti povolán Bohem, skrze proroctví a skrze vkládání

rukou těch, kteří mají pravomoc, aby kázal evangelium a vykonával jeho obřady.

- Věříme v tutéž organizaci, jež existovala v prvotní Církvi, totiž v apoštoly, proroky, pastýře, učitele, evangelisty a tak dále.
- Věříme v dar jazyků, proroctví, zjevení, vidění, uzdravování, vykládání jazyků a tak dále.
- Věříme, že Bible je slovo Boží, nakolik je přeložena správně; také věříme, že Kniha Mormonova je slovo Boží.
- Věříme všemu, co Bůh zjevil, všemu, co nyní zjevuje, a věříme, že ještě zjeví mnohé veliké a důležité věci týkající se království Božího.
- Věříme v doslovné shromáždění Izraele a ve znovuzřízení deseti kmenů; že Sion (Nový Jeruzalém) bude vybudován na americkém kontinentu; že Kristus bude vládnouti osobně na zemi; a že země bude obnovena a obdrží svou rajskou slávu.

Vedle tohoto církevního „třináctera“ a všemi křesťanskými církvemi přijímaného a ctěného „Desatera božích přikázání“, jež je široké věřící i té ateistické části veřejnosti natolik notoricky povědomé, že jej nepovažují za nutné zde znovu doslova citovat, řídí se Svátí posledních dnů i těmito dalšími doktrínami.

- *Slovo moudrosti* – o tomto zdravotním zákonu církve bude podrobněji pojednávat pozdější kapitola „Slovo moudrosti“, proto jen ve zkratce: jde o doporučení všem členům, aby se zdrželi konzumace alkoholu, čaje, kávy a cigaret, a pochopitelně i dalších veškerých drog.
- *Zákon desátku* – tato zásada desátku, neboli dobrovolného věnování jedné desetiny příjmu na Boží dílo, je známa od už starozákonních dob. I dnešní Svátí se snaží tuto zásadu dodržovat, byť není její plnění nikterak striktně hlídáno a vynucováno, nicméně všichni obdrží kopii potvrzení o každém daru Církvi pro pozdější daňové vyrovnání, jehož originál obdrží prezident dané kongregace a pro mnohé je to tudíž i otázka cti, neboť v minulosti při

přípravném pohovoru (zpravidla s prezidentem kongregace) před samotným pokřtěním do Církve byl každý budoucí člen mimo jiné tázán, zda bude pozitivě platit desátek. Dále, vzhledem k tomu, že mnozí neznalí, považují desátek za pouhé „vykořisťování“ důvěřivých členů a jediný skutečný důvod existence Církve, považují za důležité zmínit se i o „skutečném“ materiálním účelu desátku. Církev, ve snaze zůstat nezávislá na tom či onom státu, ve kterém působí a má i zde svou členskou základnu, odmítá jakoukoli finanční podporu zvenčí, a tudíž desátek používá na financování svého chodu¹. Z fondu desátku jsou mj. hrazeny výstavby chrámů a kaplí (včetně jejich následného provozu)², misionářský program³, příprava materiálů využívaných v církevních třídách a organizacích, chrámová práce, genealogický program, vzdělávání a mnoho dalších aktivit Církve.

- *Zákon cudnosti* – Moc plodit děti je považována za posvátnou a výsady pohlavního styku má být používáno pouze mezi mužem a ženou⁴, kteří jsou zákonně oddáni. Toto je zákon cudnosti. Znamená to, že před svatbou není možné mít s někým pohlavní styk a po svatbě pak pouze s manželem nebo s manželkou.

Zvláštností oproti mnohým jiným církvím je mormonská misionářská činnost. Tu vlastně Svatí praktikují už od samých počátků, ale za ta léta dovedli tuto činnost prakticky k dokonalosti, a zřejmě jen díky ní je nyní Církev tak rychle rostoucí co do počtu členů. Misionáři chodí na misie většinou velmi mladí (po skončení střední školy, eventuálně po pár semestrech na univerzitě), zpravidla ve věku kolem dvaceti let, ale výjimkou nejsou ani misionáři senioři, vesměs jako manželské páry pochopitelně. Místo pobytu misie si nevybírají sami, ale vedení Církve jim danou zemi (stát) určí na základě jejich přihlášek a „Božího“ vnuknutí. Než odjedou na misii, připravují se

1 Na druhou stranu je také skutečností, že Církev vlastní a prosperuje z celé řady velkých a úspěšných firem, včetně několika rádií a televizí. (pozn. aut.)

2 Dle církevních statistik za rok 2007 bylo vybudováno po celém světě již 124 chrámů (pozn. aut.)

3 Dle církevních statistik za rok 2007 je po celém světě činných 52 686 misionářů na plný úvazek. (pozn. aut.)

4 Homosexualita je v Církvě nepřijatelná, a pokud by se nějaký člověk takto sexuálně orientovaný chtěl stát členem Církve, musel by se ještě před samotným křtem zavázat k životu v celibátu. (pozn. aut.)

intenzivně po dobu dvou měsíců, především po stránce jazykové, v tzv. MTC (Missionary Training Center), kterých je po světě hned několik. Po příjezdu do země misie pak pokračují v jazykovém studiu dál podle individuálního plánu. Jejich tvrdá práce na sobě a disciplína se ve většině případů na konci jejich misie zúročí takovým způsobem, že tito mladí misionáři po roce a půl (dívky, ženy) až dvou letech (chlapci, muži) mluví cizí řečí misie pomalu lépe jak „domorodci“. Na misii slouží vždy ve dvojicích a po dobu jejich služby v cizí zemi mají značně omezený kontakt se svojí rodinou – domů mohou volat pouze dvakrát do roka (o Vánocích a na Den matek). Jinak jsou odkázáni pouze na psaní dopisů – ať již elektronicky nebo klasicky na papír. Vyloženě společenského času je minimum, pouze jeden den v týdnu mají vyhrazený jako den volna, kdy si mohou nakoupit, podívat se po památkách či si trochu zasportovat – návštěvy hospod, diskoték a podobné aktivity po dobu misie jsou vyloučené. Zbývá ještě dodat, že ačkoliv je v Církvi hlásán zákon o desátku (povinnost členů platit Církvi jednu desetinu ze svých příjmů), pobyt na misii si hradí misionáři částečně sami – předeepsán je alespoň minimální obnos kolem 12 000,- amerických dolarů pro každého, teprve poté Církev doplácí zbytek nákladů.

3. Podstatné znaky životního stylu v Církví

3.1. Manželství a rodina¹

„Rodina, obecně původní a nejdůležitější společenská skupina a instituce, která je základním článkem sociální struktury a základní ekonomickou jednotkou, a jejímž hlavními funkcemi je reprodukce trvání biologického druhu a výchova resp. socializace potomstva, ale i přenos kulturních vzorů a zachování kontinuity kulturního vývoje.“²

Z těchto pár řádků definice rodiny je jasně patrné, jak důležitou sociální (sociologickou) skupinou je. Ne nadarmo se u nás v České republice jeden čas razilo heslo: Rodina je základ státu. Leč institut rodiny a manželství v dnešní době, kdy spousta párů žije spolu bez oddání (ať již světského či církevního), a navíc prakticky neustále stoupá rozvodovost³ a ruku v ruce s tím i počet dětí žijících v neúplné rodině, se zdá být manželství, a bohužel často i tím pádem rodina, pro mnohé lidi přežitkem. Také se říkalo, že děti jsou naše budoucnost. Opravdu to ještě platí? Rád bych, aby neplatilo. Když se zamyslíme nad tím zlem, které rozvod a všechny ty další s tím spojené negativní věci včetně emocí páchá na našich dětech kolikrát nesmazatelné stopy, říkáme si o poměrně „ružovou“ budoucnost. Ale k té nemilé budoucnosti není potřeba hned rozvodů. Bohatě by stačilo, kdybychom s našimi dětmi trávili více času, než kolik jim věnujeme v dnešní uspěchané době. Bohužel lidé se často obecně a mylně domnívají, že více znamená lépe, a že méně je tím pádem nežádoucí. Pro mnohé z nás se tak stala honba za získáním více světského zboží a služeb doslova vášní. Pro jiné je více tohoto světského majetku nezbytné pro pouhé přežití či pro zvýšení životní úrovně na životní minimum. Tato nezkrocená touha mít více má často

1 Není-li v textu uvedeno jinak, vychází se v této kapitole z oficiálních internetových stránek Církve www.mormon.org

2 Kolektiv autorů. Velký sociologický slovník. 1.vyd. Praha: Karolinum, 1996.

3 Dle Českého statistického úřadu se úroveň rozvodovosti vyšplhala v roce 2008 až na 49% manželství končících rozvodem. (pozn. aut.)

až tragické následky. Jeden z „vysoce postavených“ mormonů Boyd K. Packer připomínal: „Mohli bychom být jako otec, který odhodlaný zajistit pro svoji rodinu vše, obětuje tomuto účelu většinu energie a úspěje; a teprve potom objeví, že to, co potřebovali nejvíce být pospolu jako rodina, bylo zanedbáno. A sklízí žal namísto radosti.“¹ Ano, naše děti potřebují být s námi. Pěkně o tom píše kupříkladu i americký psycholog Aaron Hass ve své knize Morální inteligence.

„Čím více času s nimi strávíte, tím realističtěji dokážete posoudit, na co mají a nemají, a tím lépe si budete uvědomovat jejich vlohy i slabiny. Pak je dokážete optimálním způsobem stimulovat pro další rozvoj. Budete-li se svým dítětem trávit více času, posílíte jeho sebeúctu. Váš čas je drahý pro obě strany. Vaše ochota věnovat dítěti svůj čas je pro ně jasným vzkazem: Záleží mi na Tobě. Čím těsnější bude vztah mezi vámi a vaším dítětem, tím spíše se s vámi bude nadále identifikovat. Získáte tak výhodnou pozici, abyste mu mohli vštípit hodnoty, které vyznáváte, a zvýšit tak pravděpodobnost, že je přijme za své. Nepokoušejte se z toho vyvléknout výmluvou: „Netrávím sice se svým dítětem moc času, ale čas, kdy jsme spolu, je kvalitní.“ Dítě nebude sdílné a nedá vám nahlédnout do svého vnitřního světa nutně vždy mezi půl osmou a osmou večer, úředními hodinami, které jste si pro ně vyhradili.“²

Církev si tento problém velice dobře uvědomuje. Rodinu ostatně považuje za nejdůležitější jednotku a ústy presidenta vydala celé planetě Zemi jasné poselství svého postoje k danému problému, když Gordon B. Hinckley na generálním shromáždění Pomocného sdružení 23. září 1995 v Salt Lake City přečetl manifest „Rodina – prohlášení světu“. Píše se v něm: „Manžel s manželkou mají posvátnou zodpovědnost vzájemně se milovat a vzájemně o sebe pečovat a pečovat o své děti. (...) Rodiče mají posvátnou povinnost vychovávat své děti v lásce a spravedlivosti, starat se o jejich tělesné a duchovní potřeby, učit je vzájemně se milovat a sloužit jeden druhému...Manželé a manželky – matky a otcové – budou voláni k zodpovědnosti

1 Burton, H. David. Víc svatosti dej mi. Liahona, listopad 2004, roč. 12, č. 4, s. 98.

2 Hass, Aaron. Morální inteligence. 1. vyd. Praha: Columbus, 1999, s.85.

před Bohem za nesplnění těchto povinností.“¹

Upřímně doufám, že většina lidí tato manželská a rodinná pravidla považuje za samozřejmost. Přesto ale samozřejmostí nejsou. Smutným důkazem toho jsou Dětské domovy, Linka bezpečí, Fond ohrožených dětí, Nadace Naše dítě, ROSA a další a další instituty, organizace či občanská sdružení pomáhající týraným dětem, ženám a vůbec všem obětem domácího násilí a podobných nepěkných věcí, které se dějí kolikrát třeba jen kousek od nás za zdí, kde si jinak spokojeně žijeme.

Ovšem, aby naše děti mohly vyrůstat v lásce a bezpečí, je zapotřebí, aby fungovalo především partnerství mezi mužem a ženou v jejich manželském svazku, aby opravdu manželství fungovalo a nebylo pouze formálním. Na vině je tomu kolikrát i naše společnost jako celek. Ženy bývají často ve společnosti diskriminovány nejruznějším způsobem – nejvíce patrné je to v zaměstnání, kdy ženy jsou často za stejnou práci jako muži méně finančně ohodnoceny a naopak muži zase zaujímají v práci významné postavení častěji než ženy – stačí se podívat na poměr mužů a žen u nás ve vysoké politice. V důsledku takto postavených faktů má pak muž sklon věřit tomu, že když více vydělává (má větší profesní postavení), má jako jedinec větší hodnotu a jeho role je důležitější a cennější než úloha jeho manželky, potažmo matky jeho dětí! Jaká ironie! Jaká role může být vlivnější než role matky, která vychovává a formuje naše děti, a tedy naši budoucnost, respektive budoucnost celé naší společnosti?! Sem se teď krásně hodí slova nedávno zesnulého prezidenta Církve, Gordona B. Hinckleyho, jenž měl na jedné z generálních konferencí Církve proslov na téma Ženy v našem životě, v němž mj. zazněla následující moudrá slova, která by měl mít každý jedinec vždy na paměti.

„Muž nemůže snížit ženu, aniž by se tím nesnížil sám; nemůže ji povznést, aniž by tím zároveň nepovznosl sám sebe. (...) Kdyby každý manžel a každá manželka neustále dělali vše, co je možné, proto, aby zajistili uspokojení a štěstí svého společníka, bylo by rozvodů jen velmi málo nebo žádné. (...) Prezident McKay nám

1 <http://www.mormon.org/learn/0,8672,1458-18,00.html>, 15.2. 2008

správně připomněl, že žádný úspěch v životě nemůže vynahradit selhání v domově... (...) ...stejně tak pravda, již nám připomněl prezident Lee - to největší dílo, které kdy vykonáte, bude za zdmi vašeho vlastního domova. (...) Léčba na většinu na manželských potíží nespočívá v rozvodu. Spočívá v pokání a odpuštění, v projevech laskavosti a zájmu. Můj otec nikdy neváhal pochválit mou matku. My děti jsme věděly, že ji má rád, podle toho, jak se k ní choval.“¹

Manželství, coby základ budoucí rodiny není o nic méně v Církvi ceněn než rodina samá. Důkazem je mj. i množství rad, ponaučení, doporučení, které má Církev stejnou měrou pro mladé svobodné muže a ženy, jakož i pro již sezdané páry. Svobodným se doporučuje chodit na schůzky pouze s těmi, kdo mají vysoká měřítka a v jejich společnosti mohou dotyční ta svá rovněž zachovávat. Na schůzky obecně se pak doporučuje chodit až od šestnácti let a pokud možno ve skupince ostatních nebo přinejmenším ještě s dalším podobným párem. Rozhodně se mají mladí vyvarovat osamocněných schůzek a schůzek tzv. bez náplně nějaké činnosti, aby nebyli sváděni k sexuálním myšlenkám, ne-li přímo k sexuálním aktivitám – dle Zákona cudnosti, jak již ostatně bylo v této práci zmíněno, se mají mladí lidé zachovávat až do svatby „čistí“. Doporučuje se rovněž hledat budoucího životního partnera mezi členy Církve, popřípadě alespoň mezi lidmi obdobné víry, což je ale vzhledem k požadavkům na jedince v Církvi, zvláště pokud byl odmala učen a vychováván v církevních zásadách, o nichž bude více pojednáno v následující kapitole o výchově, jediné logické.

Manželství by měla být uzavřena v mormonských chrámech, kde se také provádí pečetící obřad, který má spojit oba manžele poutem, jež i smrt překoná a má jim tak umožnit pokračovat v partnerském životě i na onom světě. Nicméně manželský pár musí po přijetí těchto pečetících obřadů a po uzavření posvátných smluv v chrámu pokračovat ve věrnosti i nadále, aby obdržel požehnání věčného manželství a oslavení, a proto má opět Církev pro manžele na svých internetových stránkách www.mormon.org (a nejen tam) celou řadu rad, jak vytvářet a udržovat manželství a

1 Hinckley, B.Gordon. Ženy v našem životě. Liahona, listopad 2004, roč. 12, č. 4, s. 83-85.

rodinu v maximální harmonii a spokojenosti. Ve své podstatě jde o jakéhosi příručního psychologa, který vidí kořen možných problémů v nedostatečné a špatné komunikaci. Učí manžele řešit své problémy v soukromí za „zavřenými dveřmi“, být k sobě navzájem uctiví a trpěliví, naslouchat si. Nabádá manžele k ochotě činit kompromisy a povídat si otevřeně o svých problémech, o svých přáních, a naopak varuje před zvedáním hlasu při neshodách. Nemá zřejmě cenu zde vyjmenovávat další a další zásady „úspěšné komunikace“, jež lze nalézt prakticky v jakékoli z celé plejády knižních publikací, jež jsou dnes k mání na trhu a jež se zabývají více či méně problematikou komunikace v rodinách či komunikací jako takovou obecně. I tak je zřejmé, že Církev, co se týče manželství a rodiny, nic neponechává náhodě a neustále, jak červená niť, se vine jejím učením maximální péče o rodiny a jejich dobré a ke spokojenosti všech členů dané rodiny bezproblémové fungování.

Toto své přesvědčení o nezastupitelné úloze rodin v našich životech nemá Církev jenom „za své“ a proto na závěr manifestu „Rodina – Prohlášení světu“ stojí nejen varování jedincům (obcím, národům), že na sebe nedodržováním a porušováním rodinných povinností přivolají pohromy předpovězené dávnými i současnými proroky, ale je tu i výzva všem odpovědným občanům a členům vlády kdekoliv na světě, aby podporovali ony kroky, které jsou určeny k udržení a posilování rodiny jako základní jednotky společnosti.¹

Manifest Církve, jakkoli je pravdivý a moudrý, sám o sobě žádnou rodinu ani manželství „nespasí“. Jak se říká, každý začni nejdříve u sebe sama, a pro tento případ vydala Církev drobnou malou brožurku s názvem „Rodinný domácí večer“. V učení Církve zaujímá rodina naprosto zásadní postavení, a proto i všichni církevní „vedoucí“ na všech úrovních nabádají ostatní členy, aby si jeden den v týdnu (respektive jeden večer) vyhradili pouze pro rodinu. Ve výše uvedené brožurce je pak několik opravdu podnětných nápadů, jak takový rodinný domácí večer uspořádat, aby v něm byly vyváženě zastoupeny všechny potřebné složky pro to „pravé“ posílení rodiny v

1 Srov. <http://www.mormon.org/learn/0,8672,1458-18,00.html>, 20.7.2008

duchovním i světském smyslu. Taková hrubá, přibližná osnova rodinného domácího večera může být následující:

- *úvodní píseň* (Svatí posledních dnů poměrně hodně a rádi zpívají a na hudbu, jako takovou, i v rámci rozvíjení nových talentů, kladou proto důraz.¹⁾)
- *společná rodinná modlitba*
- *krátká výchovná duchovní lekce* (Učí vždy jeden člen rodiny ostatní, ale snaží se do ní zbytek rodiny aktivně zapojit a pokud možno, měli by se všichni pravidelně ve vedení lekce střídat. Náměty na lekce mohou být různé, ať už vyložení a komentování nějakého biblického příběhu, či nějaké obecnější témata – např.: Láska k domově, Rozvíjení soucitu, Příroda jako důkaz Boží lásky apod.)
- *hra nebo jiná zábavná činnost* (Hra by měla upevňovat to, co bylo námětem lekce, a nebo také „jenom!“ poskytuje rodině příležitost prožít společně zábavné chvíle, což jsou také důležité stmelovací okamžiky, na které později každý rád vzpomíná a pomáhá mu tak upevňovat mimo jiné jeho pocit sounáležitosti.²⁾)
- *závěrečná píseň*
- *závěrečná modlitba a požehnání občerstvení*
- *občerstvení* (Jako občerstvení se doporučuje podávat něco jednoduchého, co každému přijde k chuti a při jeho přípravě by se měli opět, pokud možno, všichni vystřídat – eventuálně může tato příprava občerstvení sloužit i jako součást rodinné zábavy.)

1 Není ojedinělým případem, že v rodině každý ovládá nějaký hudební nástroj a v rámci třeba právě oněch rodinných večerů si také všichni společně zahrají a zazpívají jako rodinná kapela. (pozn. aut.)

2 Pocit sounáležitosti – jedna ze základních lidských potřeb – viz Maslowa pyramida. (pozn. aut.)

3.2. Výchova¹

Pojem výchova náleží k základním konceptům pedagogiky a obecně jím označujeme záměrné působení na rozvoj osobnosti člověka s cílem dosáhnou jejího pozitivního rozvoje. Faktem ovšem je, že ve skutečnosti existuje mnoho pohledů na výchovu a ještě více i definic výchovy. Například autorem jedné z nejkratších definic je Jan Ámos Komenský: Výchova je láska a příklad. Z pohledu sociální pedagogiky pak zní definice následovně: „Výchova se jeví jako regulování, záměrné a cílené vstupování do celoživotního procesu zespolečňování jedince, probíhající v jistém konkrétním kulturně společenském systému.“² Některé poznatky a postřehy z mormonské výchovy byly zmíněny již v kapitole Manželství a rodina, protože jednou ze základních funkcí rodiny je právě výchova, tudíž v této kapitole půjde jen o rozšíření a prohloubení dané problematiky.

Základním aspektem výchovy u Svatých posledních dnů je víra, jak jinak. V jednom ze svých proslovů to ostatně pěkně shrnul zastupující president Kvora dvanácti apoštolů, Boyd K. Packer: „S manželkou neočekáváme větší odměnu, než jakou dostanou naše děti nebo naši rodiče. Nenutíme své děti k tomu, a ve skutečnosti to ani nechceme, aby si dali za životní cíl dosažení prominentního postavení a zviditelnění ve světě nebo dokonce v Církvi. To má velmi málo společného s hodnotou duše. Naše sny splní, když budou žít podle evangelia a vychovávají své děti ve víře.“³

Další jednoznačnou prioritou v mormonské výchově, na niž je kladen taktéž velký důraz, je vzdělání. Ať již se jedná o vzdělávání v církevní nauce a v evangeliu, či jde o vzdělávání se v běžných školách a institucích v rámci přípravy na budoucí občanské povolání (jakož i následné další zvyšování své odborné kvalifikace a dovedností), vše je míněno jako celoživotní dílo. Jednu z mnoha opor pro toto životní

1 Není-li uvedeno v textu jinak, vychází se v této kapitole z článku 18 způsobů, jak být silnými. Liahona, říjen 2008, roč. 16, č. 3, s. 25-37.

2 Kraus, B., - Poláčková, V. et al. Člověk-prostředí-výchova. 1. vyd. Brno: Paido, 2001, s.41.

3 Packer, K., Boyd. Nejmenší z těchto. Liahona, listopad 2004, roč. 12, č. 4, s. 87.

mormonské směřování nalezneme ve verši z knihy Nauka a smlouvy, kde se píše: „Usilujte o vědomosti, dokonce studiem a také vírou.“¹ Církevní vedoucí jsou si dobře vědomi, jak je vzdělání důležité a proto také už řadu let funguje v Církvi tzv. Stálý vzdělávací fond, který je určen všem členům, kteří by se rádi odborně vzdělávali a chodili do nejrůznějších škol, ale chybí jim na to peníze. Vše zhruba funguje na bázi bezúročné půjčky, kterou Stálý vzdělávací fond poskytne zájemci o studium, a ten pak po absolvování studia a po té, co získá práci a začne si vydělávat, postupně svou půjčku do fondu opět vrací – takto je fond neustále doplňován a je přístupný pro další a další budoucí studenty. Co se týče církevního vzdělávání, je tu opět dostatečného prostoru. Svati posledních dnů po celém světě (ve věku 14 až 18 let) navštěvují při své kongregaci seminář, v němž probíhá v pracovních dnech výuka z písem. Další možnost vzdělávání se mají všichni členové během nedělních církevních shromáždění v rámci Nedělní školy, kde se probírají zásady evangelia a taktéž poslechem (někdy i přípravou) duchovních přednášek formou jednotlivých proslovů pověřených členů církve. Svoji roli vzdělávání a výchovy hraje částečně mezi členy i vzájemné navštěvování se v rámci tzv. Domácího učení. Mnoho vůdčích osobností Církve pak povzbuzuje Sváté, aby dělali to nejlepší, co dokáží a varují je, aby se jen tak nespokojili s průměrnými výkony, jak to vyjádřil například člen Kvora Sedmdesáti Donald L. Staheli: „Jsme schopni pracovat o tolik lépe!“²

Dále alespoň heslovitě uvedu hlavní body výchovy, ke kterým jsou děti a mladí členové směřováni (a nejen pochopitelně oni, ale i všichni ostatní členové Církve).

- Rozvíjejte své talenty a schopnosti a používejte je pro dobré věci.
- Buďte zodpovědní za rozhodnutí, která činíte.
- Mějte ducha vděčnosti ve všem, co děláte a co říkáte. Děkujte Bohu za požehnání a poděkujte druhým, kteří vám pomohou.
- Zapojte se do budování šťastného domova. Ctěte své rodiče a posilujte vztah ke svým sourozencům.

1 Nauka a smlouvy. 88:118

2 Staheli, L., Donald. Upevňujme si svědectví. Liahona, listopad 2004, roč. 12, č. 4, s. 37.

- Vybírejte si zábavu, která je povznášející. Vyvarujte se čehokoli, co je jakkoli vulgární, nemorální, hrubé nebo pornografické. Zavažte se dodržovat Boží měřítko.
- Buďte čestní k sobě, k druhým i k Pánu. Nezdůvodňujte si rozumově, že nečestnost je správná.
- Využívejte sabat k tomu, abyste uctívali Pána, navštěvovali shromáždění, posilovali vztah s rodinou a pomáhali druhým. Nevyhledávejte o sabatu zábavu, ani neutrácejte peníze. Je-li to možné, v neděli nepracujte.
- Služte druhým v církevních povoláních a doma, ve škole a ve veřejném životě. Každý den usilujte o vedení Ducha Svatého, abyste věděli, komu sloužit a jak přispět k uspokojení potřeb druhých.
- Modlete se často v soukromí a čtěte písmo.

3.3. Slovo moudrosti

Je logickým vývodem, že tak jako je každý člověk jedinečnou a neopakovatelnou osobností, tak i životní styl, co by specifický způsob naplňování života, je co jedinec to originál. Psychologové taktéž už popsali poměrně rozsáhlý soubor životních stylů založených právě na základě nejrůznějších koncepcí osobnosti. Ovšem nehledě na specifika té či oné osobnosti, je životní styl utvářen (do určité míry nezávisle na naší vůli) i celou společností, ve které se daný jedinec pohybuje, nemluvě pak i o historickém vývoji, kultuře, tradicích a v neposlední řadě i o ekonomické situaci oné konkrétní společnosti. Životní styl jedince tak můžeme rozlišovat i dle toho, zda žije ve městě či na venkově, diferencovat lze i na základě života jednotlivých národů, států či světadílů. Hovořit lze i o typickém životním stylu Američanů, Evropanů, Asijců či obyvatelů severských států nebo jižních států. A zapomenout nelze ani na rozdílné životní styly dle náboženství. A právě na základě jistých specifik lze vydělit a „vypíchnout“ i osobitý životní styl mormonů, který lze beze sporu (tak jak si jej níže popíšeme) označit jako „mormonský zdravý životní styl“. Než se do toho

pustíme nebude daleko od věci připomenout si, co onen zdravý životní styl vlastně „obnáší“. V knize „Prostředí, člověk, výchova“ se v kapitole životní styl a jeho utváření můžeme dozvědět následující informace.

„Výchova ke zdravému životnímu stylu se většinou chápe jako vštípení návyků tělesné a duševní hygieny. Zdravý způsob života ... se soustřeďuje na tyto ... základní okruhy:

1. Životní rytmus – poměr pracovní činnosti a odpočinku psychické a fyzické zátěže;
2. Pohybový režim – aktivní a pravidelná tělesná kultura;
3. Duševní aktivita – spojená s kulturními zájmy, dalším vzděláváním respektující zásady duševní hygieny včetně aktivit optimálního soužití s ostatními sociálními skupinami;
4. Životospráva a racionální výživa, sloužící k zachování zdraví tělesné i duševní výkonnosti;
5. Zvládání náročných životních situací.“¹

Monika Žumárová pak v téže kapitole pokračuje výčtem základních funkcí volného času, který dává do přímé souvislosti se zdravým životním stylem. Těmito funkcemi jsou:

- „1. Regenerační a zdravotně hygienická funkce – obnova sil a udržování fyzického a duševního zdraví;
2. Vzdělávací a sebevzdělávací funkce – formativní – přispívá k celkovému rozvoji osobnosti, zahrnuje aktivity jak fyzické tak i duševní, přispívající k rozvoji poznatků, získávání nových poznatků především v oblasti zájmových činností;
3. Kompenzační (relaxační) funkce – znamená uvolnění, kompenzaci pracovního zatížení a regeneraci sil;
4. Socializační funkce - potřeba společenského uplatnění, pocit osobního uspokojení a vlastní prospěšnosti.“²

Základním stavebním kamenem zdravého životního stylu mormonů je tzv.

1 Kraus, B, Poláčková, V. et al. Člověk-prostředí-výchova. 1. vyd. Brno: Paido, 2001, s.158

2 Kraus, B, Poláčková, V. et al. Člověk-prostředí-výchova. 1. vyd. Brno: Paido, 2001, s.159

„Slovo moudrosti“, které obdržel Josef Smith coby zjevení od Boha 27.2.1833. Slovo moudrosti bylo zařazené do knihy Nauka a smlouvy jako oddíl (tj. kapitola) 89, ve kterém se píše následující: „Na kolik některý člověk mezi vámi pije víno nebo silný nápoj, vizte, není to dobré ani vhodné v očích Otce vašeho, leda když se shromáždíte, abyste přinesli před něj svátosti své. A vizte, toto má býti víno, ano, čisté víno z hroznu vinného kmene, z vaší vlastní výroby. A opět, silné nápoje nejsou pro břicho, ale pro umývání těla vašeho. A opět, tabák není pro tělo ani pro břicho a není dobrý pro člověka...Ano, také maso zvířat a ptactva ze vzduchu jsem já, pán, ustanovil pro užívání člověkem z díkůvzdáním; nicméně mají býti užívána střídmě. A je mi příjemné, že nemají býti užívána, leda v časech zimy nebo chladu nebo hladu. Veškeré obilí je dobré jako strava člověka; podobně také plody vinného kmene; to, co dává plody, ať v zemi nebo nad zemí – Nicméně, pšenice pro člověka a kukuřice pro dobytče a oves pro koně a žito pro ptactvo a pro vepře a pro veškerou zvěř polní a ječmen pro veškerá užitková zvířata a pro jemné nápoje, podobně také obilí“.¹

Toto slovo moudrosti se v některých člancích a knihách nesprávně vykládá jako příkázání, ve skutečnosti jde spíše o doporučení (stravovacích) návyků. Za dodržování tohoto Slova moudrosti, jak se dál píše v daném oddíle v knize Nauka a smlouvy, Bůh slibuje členům Církve mnohá požehnání: „A všichni svatí, kteří pamatují na to, aby zachovávali a činili tato slova, kráčejíce v poslušnosti příkázání, obdrží zdraví v pupku svém a morek pro kosti své; a naleznou moudrosti a veliké poklady poznání, v pravdě skryté poklady; a poběží a nebudou znaveni, a budou kráčet, a nebudou umdlévati. A já, Pán, jim dávám zaslíbení, že ničící anděl projde kolem nich, jako kolem dětí Izraele, a nezabije je. Amen.“²

Výše uvedené citace z knihy Nauka a smlouvy (89. oddíl, známý jako Slovo moudrosti) si žádají ještě upřesnění. Jako nevhodné jsou tu uváděné následující nápoje: víno, silné nápoje a horké nápoje. U vína není zřejmě potřeba dalšího komentáře, snad jen drobná technická poznámka – při obřadu přijímání svátosti se na

1 Nauka a smlouvy. 89:5-17

2 Nauka a smlouvy. 89:18-21

bohoslužbách právě i na základě Slova moudrosti nepodává víno, jak je obvyklou praxí v mnoha jiných církvích, nýbrž voda, a to i přestože je zde uvedeno, že čisté víno domácí výroby je vhodné. Toto zdánlivé protirečení si je vysvětleno ve dříve již napsaném oddíle knihy Nauka a smlouvy, kde stojí: „...nezáleží na tom, co budete jísti nebo pít, když přijímáte svátost, pakliže to činíte s okem upřeným na slávu mou...“¹ Co se týče silných nápojů, je jimi myšlen jakýkoliv silný alkoholický nápoj – de facto toto znamená zdržet se konzumace jakéhokoli alkoholu – nicméně bigotnost v případě nutnosti požití léku s obsahem alkoholu (např. kapky na kašel) zde nemá místo. A konečně horkými nápoji je myšlena káva a černé či zelené čaje. Z jídla je tu kladen důraz a jako vhodné uváděny všechny druhy obilovin a ostatních zemědělských plodin včetně vinné révy, naopak maso má být na jídelníčku nepřilíš častým hostem. A konečně jako nežádoucí je zde zmíněn i tabák, a to v jakékoli formě konzumace. Se závislostí jakéhokoli druhu bývá někdy těžký boj, který kolikrát ani osamocенý jedinec, byť jinak silný a pevně odhodlaný s daným nešvarem skoncovat, nemusí zvládnout vyhrát. Proto Církev nabízí široké veřejnosti, nejen pouze svým členům, vlastní program zaměřený na zbavení se závislosti na nikotinu a odvykání kouření. Dle neoficiálních zdrojů je tento antikuřácký program, jenž v rámci svého působení nabízejí zájemcům misionáři, téměř stoprocentně úspěšný.

Z výše doposud uvedených faktů by mohl snadno každý čtenář vyvodit, že Slovo moudrosti, coby základní kámen zdravého životního stylu mormonů, je poněkud jednostranně zaměřeno pouze na životosprávu a racionální zdravou výživu. Ano, ale naštěstí Slovo moudrosti doplňují i další doporučení, příkázání, rady vůbec obecné zvyklosti v Církvi.

Pohybový režim má v Církvi také své místo. Každý sbor, každá odbočka (kongregace) má vyhrazen jeden den v týdnu (zpravidla je to sobotní odpoledne), kdy venku či v pronajaté sportovní hale se pěstují kolektivní sporty jako fotbal, házená apod. Ale i jiné dny v týdnu mají kongregace otevřeny dveře pro zájemce o nejrůznější

¹ Nauka a smlouvy. 27:2

společenské hry a drobné sportování jako např. stolní tenis, bowling aj. Čas od času se pořádají též taneční večery.

Duševní aktivita je už částečně obsažena v předchozím odstavci formou společenských her (šachy apod.), nehledě na onu skutečnost absence profesionálního kléru v Církvi, což má za následek čilou duševní aktivitu uskutečňovanou mnohými aktivními členy v rámci tzv. Domácího učení, příprav proslovů na církevních shromážděních či příprav výukových lekcí pro institut Nédělní školy (určeno především pro nové zájemce o Církev či o křesťanskou víru obecně a pro nedávné konvertity), v jehož rámci se probírají zásady evangelia.

Zdravý životní rytmus, tedy poměr pracovní činnosti a odpočinku psychické a fyzické zátěže, je zmíněn v následující citaci z knihy Nauka a smlouvy: „Ustaňte býti línými ... ustaňte spáti déle, než je nutné; jděte na lože své časně, abyste nemuseli býti unaveni; vstávejte časně, aby tělo vaše a mysl vaše mohly býti oživeny.“¹

1 Nauka a smlouvy. 88:124

II Praktická část

4. Teoretická východiska výzkumu

Je jasné, že pouhá teoretická fakta včetně pohledů dalších odborníků na danou problematiku nám jen stěží přinese nějaké nové poznatky a tudíž je třeba nalézt i jiné cesty, jak by bylo možné dané téma této práce lépe vystihnout a skutečnou realitu života v Církvi lépe popsat a nakonec i zhodnotit. Důležitý je i výběr tématu, tvůrce výzkumu by měl mít k němu tak nějak bližší vztah a mělo by ho natolik oslovit, aby po obecném prostudování teorií byl schopen přesně stanovit výzkumný problém.

Výběr mého tématu byl ovlivněn několika aspekty: již od útlého mládí je mi blízký svět duchovna, včetně klasických otázek Odkud jsme?, Kam kráčíme?, Jaký smysl má naše nynější bytí? apod., zajímám se obecně o zdravý životní styl, neustále zvažuji přesídlení do Ameriky a v neposlední řadě se již několik let stýkám s mormony a mám mezi nimi i několik dobrých známých.

Ze samotného výzkumu bych rád získal data, jež by pomohla odhalit zda a jaké jsou vlivy života v Církvi na daného člena této Církve a zda a jaký to má potom dopad i na životní styl tohoto jedince. Toto je tedy cílem mého výzkumu. Postupné vnikání do tohoto problému pomocí narativních rozhovorů a následné analýzy takto získaných informací povede zajisté k zajímavým zjištěním.

Před započítím každého výzkumu je záhodno zvolit takovou výzkumnou metodu, jež by umožnila výzkumný problém dobře uchopit a současně i umožnila vhodný sběr potřebných dat a informací. Ve své podstatě rozeznáváme dva typy výzkumů: kvantitativní a kvalitativní. Kvantitativní je charakteristický sběrem ohromného množství dat, jež se posléze třídí a statisticky zpracovávají – nicméně v tomto velkém množství statisticky zpracovaných údajů lze snadno ztratit nějakou informaci, která sice může být, pravda, statisticky bezvýznamnou, ale jinak může být

zase naopak cenným zdrojem poznání nějakého konkrétního jevu. Oproti tomu kvalitativní výzkum, jak píše Strauss a Corbinová, je „...výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur, nebo jiných způsobů kvantifikace...“¹ Kvantitativní výzkum probíhá více strukturovaně a používá spíše deduktivní postupy, cílem kvalitativního výzkumu je pak „získat popis zvláštností případů, generovat hypotézy a rozvíjet teorie o fenoménech světa.“² Mému srdci a i pro povahu zamýšleného výzkumu, u kterého jsem hodlal jít do hloubky a získat cenné, podrobné informace o životě jedince v církvi, byla bližší metoda kvalitativní, a tu jsem také pro svou práci zvolil.

Nejdůležitější operací samotného výzkumu je sběr dat. Jejich kvalita je závislá na použití metody výzkumu, a taktéž i na výběru techniky sběru výzkumných údajů. Jako nejvhodnější techniku jsem zvolil tzv. narativní rozhovor. Jak píše ve své knize Hendl, „Výchozím bodem pro používání narativního rozhovoru je skepse vůči možnosti získat přístup ke zkušenosti jedince prostřednictvím schématu otázka-odpověď. Při narativním rozhovoru není subjekt konfrontován se standardizovanými otázkami, nýbrž je povzbuzován ke zcela volnému vyprávění. (...) Vychází se z předpokladu, že existují subjektivní významové struktury o určitých událostech, které se vyjeví při volném vyprávění a naopak neprojeví při cíleném dotazování.“³

Za výhodu výběru této techniky jsem považoval mimo jiné ten fakt, že respondenty znám již z dřívější doby, a některé z nich dokonce dobře, tudíž jsme během výzkumu nemuseli procházet jinak nutným „zahřívacím kolem“, kdy se buduje jakési přátelské ovzduší, navíc rozhovory se vždy odehrávaly v domácnostech respondentů, což jistě taktéž přispělo k uvolněné atmosféře, jež je vždy při této technice sběru dat důležitým prvkem, jenž posiluje důvěryhodnost a pravdivost výpovědí respondentů. Samotný rozhovor probíhal vždy stejně:

- kontaktoval jsem respondenta a domluvil si termín schůzky;

1 Strauss, A., Corbinová, J. Základy kvalitativního výzkumu. Boskovice: Albert, 1999, s. 10.

2 Hendl, J. Úvod do kvalitativního výzkumu. Praha: Karolinum, 1999, s. 63.

3 Hendl, J. Úvod do kvalitativního výzkumu. Praha: Karolinum, 1999, s. 176.

- chvíle nezávazného povídání, jež měla být ujištěním, že je vše v pořádku a rozhovor bude probíhat v příjemné, klidné atmosféře;
- uvedení respondenta do problematiky: vysvětlení tématu rozhovoru a jeho účelu, stejně jako ujištění o naprosté anonymitě respondenta;
- samotný narativní rozhovor;
- poděkování;
- po zpracování rozhovoru následovala zpětná vazba s respondenty a jejich posudek.

Všechny rozhovory s respondenty byly nahrávány na diktafon, posléze přepsány v písemné podobě na papír a kódovány.

Respondenti tvořili tzv. výzkumný soubor – i stanovení výzkumného souboru je důležitou součástí výzkumu. Osobně bych tento svůj soubor označil jako nenáhodný. Celkem je tvoří tři manželské páry, které počítám do okruhu svých více méně dobrých známých. Tento záměrný výběr jsem uskutečnil s tím předpokladem, že budou mnohem více ochotněji spolupracovat a otevřeněji taktéž vypovídat o svém soukromí.

Jak již bylo řečeno o pár řádků výše, z důvodů zachování anonymity a taktéž pro jejich pozdější lepší přehlednost a interpretaci výsledků, uvádím zde nyní hrubou charakteristiku respondentů, včetně přiřazení kódů.

Popis kódů:

R = jednotlivý respondenta

A,B,C = příslušná daná rodina

Ž = žena

M = muž

RAM - 42 let, vzdělání střední s maturitou, geodet

RAŽ - 31 let, vzdělání střední s maturitou, zdravotní sestra

Jsou manželé 5 let, dcera 2,5 roku, bydlí ve velkém městě v 1+1

RBM - 37 let, vzdělání vysokoškolské, technik

RBŽ - 36 let, vzdělání vysokoškolské, obchodník

Jsou manželé 17 let, syn 15 let, dcera 11 let, syn 11 let, bydlí v malém městě v rodinném domě 6+1

RCM - 40 let, vzdělání vysokoškolské, technolog

RCŽ - 33 let, vzdělání střední s maturitou, dispečerka dopravy

Jsou manželé 11 let, dcery 9 a 7 let, bydlí na vesnici v rodinném domě 4+1

Samotné výzkumné šetření mohlo být ovlivněno hned několika negativními faktory, které považuji za důležité zde uvést:

- přesto (anebo právě proto) že uvedení respondenti náleží do okruhu mých známých, mohli se při svých výpovědích stavět do lepšího světla a některé informace zamlčet nebo naopak přikrášlit;
- s tím koneckonců koresponduje i tento bod, ve kterém připomínám známý fakt, že téměř vždy existuje alespoň malý rozdíl mezi tím, co lidé říkají a dělají, mezi tím, jak interpretují události a tím, jak se skutečně odehrály
- můj subjektivní pohled na danou problematiku, a zejména pak má subjektivní interpretace výsledků omezuje reliabilitu čili spolehlivost a opakovatelnost vybrané techniky.

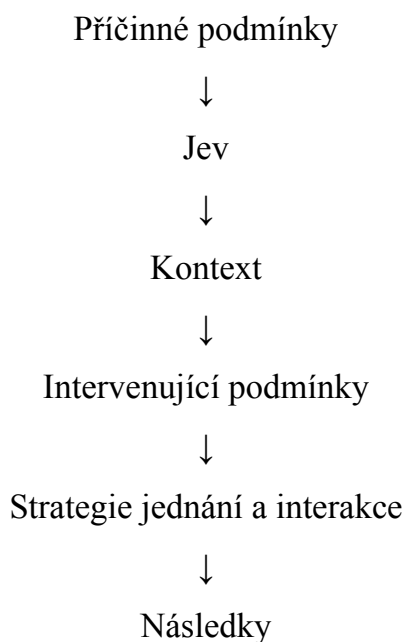
Z těchto výše uvedených důvodů nelze zjištěné okolnosti zevšeobecňovat na základní soubor (všichni členové Církve).

Po provedeném výzkumném šetření jsem takto získaná potřebná data zpracoval pomocí analýzy. Ta vedla ke vzniku určitých kategorií a následnému zjišťování vztahů mezi těmito kategoriemi. Pro lepší přehled jsem použil techniku třídění textu, ve kterém jsem hledal významné klíčové informace a procesem otevřeného kódování jsem vytvořil předpoklady pro jeho další zpracování. Nutno ještě zmínit, že otevřené

kódování je „proces rozebírání, prozkoumávání, pozorování, konceptualizace a kategorizace.“¹

Po utvoření a pojmenování jednotlivých kategorií, jež jsou mimochodem zcela v režii výzkumníka, následovalo jejich další rozvíjení a utváření případných subkategorií, což je účelem dalšího stupně analýzy textu, tj, axiálního kódování. Strauss a Corbinová jej charakterizují následovně: „Axiální kódování je proces uvádění subkategorií do vztahu k nějaké kategorii. Je to složitý induktivně-deduktivní proces o několika krocích, které jsou stejně jako při otevřeném kódování vykonávány prostřednictvím pozorování a kladení otázek. Ovšem při axiálním kódování je použití těchto postupů zaměřenější a je zacílené na objevení a rozvinutí kategorií ve smyslu paradigmatického modelu.“²

Paradigmatiký model axiálního kódování vypadá následovně:

– Příčinné podmínky – tímto výrazem označujeme všechny skutečnosti, které

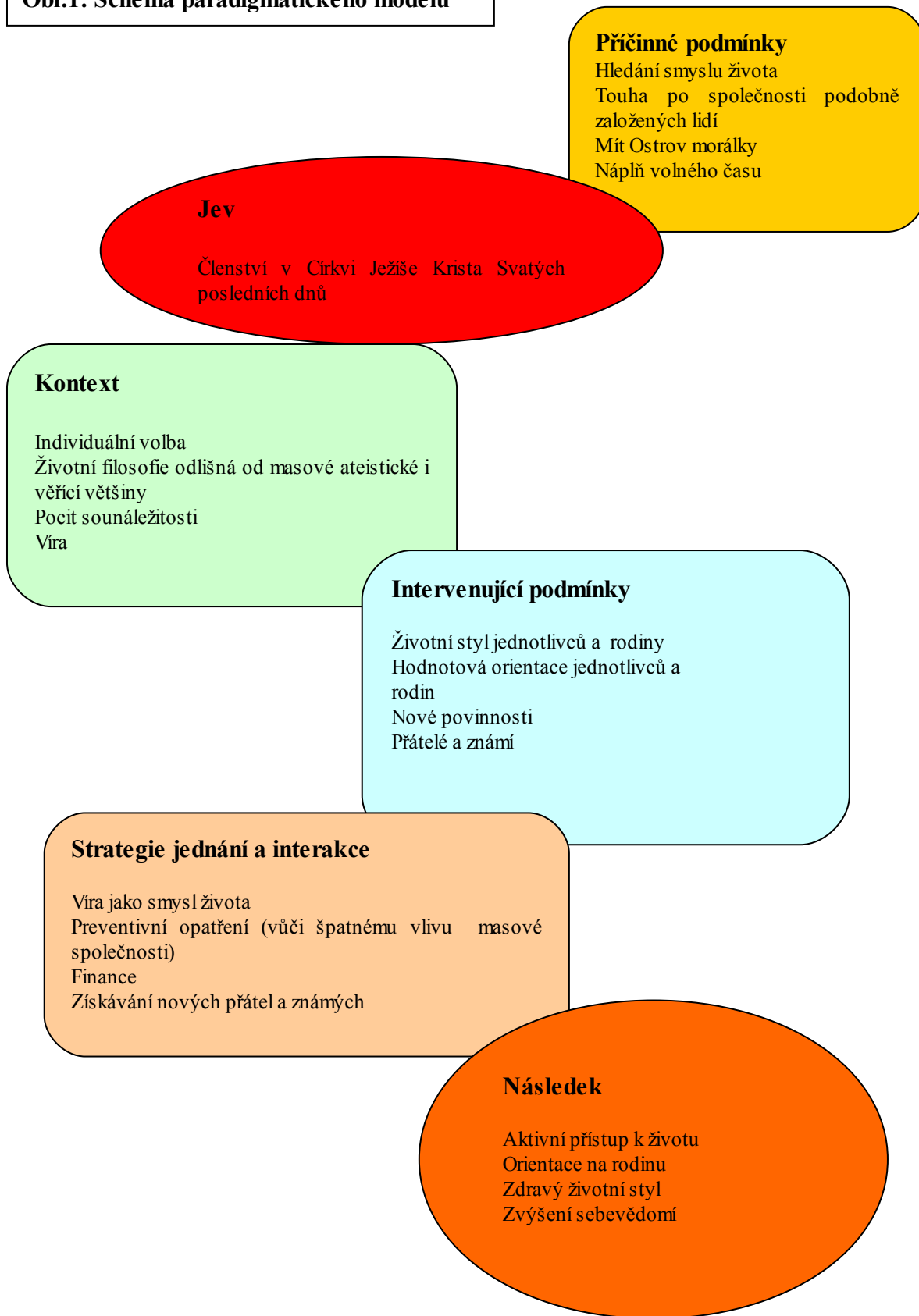
1 Strauss, A., Corbinová, J. Základy kvalitativního výzkumu. Boskovice: Albert, 1999, s. 71.

2 Tamtéž, s.84.

byly důvodem pro vznik nebo výskyt daného jevu.

- Jev – jedná se o okolnost, k jejíž hlavní myšlence či události se vztahují všechny souhrny interakcí.
- Kontext – je termínem přibližující významovou souvislost jevů nebo událostí. Jedná se o vymezený soubor vlastností a podmínek uplatňující záměrnou činnost v jednání a odezvu na určitý jev.
- Intervenující podmínky – jsou strukturální podmínky mající limitní vliv na strategické jednání a interakce, které patří k určitému jevu.
- Strategie jednání a interakce – je vypracovaný záměr činností k dosažení určitého cíle, který ovlivňuje daný jev.
- Následky – jsou výsledným efektem a reakcí, v němž mají svoji roli výše uvedené faktory.

Obr.1: Schéma paradigmatického modelu

5. Rozhovory

Rodinné zázemí

„...pocházím z katolické rodiny, jsem **osmé dítě jedné matky** a naše rodina byla poměrně hodně aktivní, byli jsme **katolíci** vždycky, **od mala jsme chodili do kostela** co si pamatuji.“
(RCM)

„...narodila jsem se do **pohodové rodiny**...první tři čtyři roky jsem **vyrůstala u prarodičů** – jsou to **katolíci**, ale nikdy to zase jako nepřeháněli, jako nenutili mne do kostela a tak,... rodiče ještě tenkrát studovali, když jsem byla malá, byli také věřící, ale to se vlastně ani nějak vnějškově neprojevovalo, jako ve víře jsem vychovávána nebyla...“ (RCŽ)

„Tak **rodiče mě k náboženství nevedli**, i když máma byla z nábožensky založené rodiny, otec tedy vůbec ne, že by nás vedli do kostela – to vůbec ne...**Otec mé matky byl duchovně založen** a z toho plyne vlastně **náboženské zapojení mého strýce. Oni to brali v pohodě**, viděly, že děda něco dělá,“ (RBM)

„Měla jsem **krásné dětství**, dodnes mám **rodiče oba dva skvělí**. Oba **byli ateisté**, pokřtít mě nechala babička, a to z tradice, jako malou holku, miminko. Nikdy jsme do kostela nechodili, **babička se modlila**, ale rodiče to neradi viděli. Nikdy jsem o tom ani nepřemýšlela, **bylo to tabu**, nemluvilo se o tom u nás.“ (RBŽ)

„... můžu říci, že mám **skvělé rodiče**, že na mě měli hluboký vliv a vlastně moje máma je velmi založena pro rodinu, pomáhá velmi lidem. Táta je počestný, spolehlivý a velmi pracovitý člověk, takže jsem **dětství jsem měl výborné**, **máma je katolička**, musím říci, že ty principy jsem od rodičů získal. Žili jsme i s **prababičkou, která byla hluboce věřící**, několikrát za den se modlila hlasitě...“ (RAM)

„...mám jednoho bratra, dva nevlastní bratry a jednu nevl. sestru a vlastně **v mých 6-ti letech se rodiče rozvedli**, od té doby jsem žila s mámou a bratrem...**moji rodiče byli věřící** a byli pronásledováni za svoji víru,...**Vlastně svého otce neznám**, dodnes nevím, proč se rodiče rozvedli“ (RAŽ).

Komentář:

Až na jednu výjimku všichni respondenti pochází z dobrých rodin, na své dětství vzpomínají jako na pěkné období. Téměř všichni taktéž měli jednoho nebo oba rodiče věřící, byť s různou mírou intenzity, a to jak intenzity vlastního duchovního

života, tak i s různou intenzitou přenášení víry na potomky, ale prakticky vždy zde vládla minimálně náboženská tolerance.

Vliv Církve na osobnost respondenta

*„...tak jsem pokračoval ve studiu Písem a dokončil jsem nejprve školu, což bylo další tři roky, i přes všechny potíže co byly doma. Víím, že víra mě pomohla přes tyto okamžiky se přenést, že **to byla síla, která mi pomáhala to vše zdolat**, byť jsem byl na to všechno sám, věděl jsem, že žádné zázemí nic moc do budoucna nikdy nebudu mít, ale cítil jsem, že to nevádí. Zatím jsem zdravý, mám zdravé ruce a rozum, tak **snad to všechno bude dobré**. V čem dál měl křest na mě vliv, tak to bylo v tom, že **jsem se lépe dostal z pocitů smutku** a z toho, že jsem byl postižen nějakým způsobem, a že jsem to dokázal lépe překonat a **postavit se na vlastní nohy**, což mi bylo doporučováno a k čemuž jsem byl veden po všech stránkách, jak v církvi, tak i život mě k tomu vedl. A protože jsem cítil, že mi **víra mnoho dala**...o vlivu ducha a také o církvi, a to vše formovalo moje přesvědčení a můj charakter bezpochyby. Zvykal jsem si na to, že už **nejsem tak uzavřený a takový kritický**, tak jak jsem býval dřív, kdy jsem vše šmahem zkritizoval, ale najednou jsem si uvědomil, když sám chci něco dělat, že taky **mám spoustu slabín**. Tím, že jsem začal něco dělat veřejně, jsem si uvědomil, jak je to složité, jak člověk musí **pracovat na sobě**, aby člověk za něco stál.“ (RCM)*

*„...nějak **jsem se zklidnila** a rodiče to viděli, že to má na mě dobrý vliv, tak dali souhlas ke křtu...“ (RCŽ)*

*„...Já jsem osobně narazil na to, chodil jsem s děvčetem téměř 5 let, vztah byl velmi vážný a byl včetně intimností a najednou jsem viděl, že pokud jsem v církvi, tak **nechci jít tímto směrem** dál, takže jsem ji o tom řekl, šlo o širší pojetí víry, nejen o tu intimnost a s tím, že ona pocházela z rodiny materialisticky založené, ona to nepochopila. Z mé strany ta komunikace nebyla taky příliš dobrá, protože ve své nadšenosti, že jsem v církvi, jsem to na ni vyhrkl a možná jsem ji nedal prostor, aby to zpracovala. Nicméně vztah byl ukončen...tak samozřejmě **nekradu, nechodím za jinými ženami**, tak to už má zásadní vliv...Co ve mně církev probudila v těch 16-ti letech, bylo to, co souvisí se **smyslem života**, nebo co je smysl. Př. můžu mít dobrou práci, když se **budu dobře učit**, když budu **dělat věci poctivě**, tak se budu mít dobře,...Církev mi toho dala mnoho ve všech směrech, že díky církvi, ne jen díky ní, ale i požehnáním, které mi církev dala, mám zaměstnání takové jaké mám a můžu ho vykonávat tak jak ho vykonávám, protože ten **pohled na věci se prostě změnil**. Člověk samozřejmě se chce změnit a **jít směrem k dokonalosti**, cestou kterou ukazuje Ježíš Kristus. Tady to není o tom, že by člověk byl **pyšný** a chtěl se stát dokonalým, ale jde o to,*

že Ježíš Kristus nás učí **dělat věci jak nejlépe sám dokáže**, tuto zásadu jsem si vštěpoval od samého začátku, co jsem byl v církvi..“(RBM).

„... třeba se na to **dívám jinak, než moji rodiče**, kteří byli přísní – škoda rány, která padne vedle, já vím, že to jde jinou cestou, že to dítě musíš formovat i když přísně, tak **být laskavý**, a výsledky jsou, nechceme, aby mělo dítě strach, ale respekt, aby vědělo, co je špatně a co naopak dobře. To mi velmi pomohlo, protože bych si za vzor vzala rodiče, i když nás vychovali dobře, ale myslím si, že udělali spoustu chyb ve výchově. Já **jsem s výchovou dětí zatím spokojená**, vím že to jde, tak jak to jde. Víím, že to nejsou žádní andílci, ale **dokáží se s nimi na všem domluvit, stejně tak s manželem**, je důležité si všechno hned vyjasnit a nenosit v sobě pocity křivdy a pak to vytáhnout za půl roku a vyčítat a zraňovat...když **nepijí ten alkohol, tak jaké mám požehnání, nejenom zdravotní**, třeba když jsme někdy s kolegy, tak oni pijí a **já se umím bavit i bez toho**.“(RBŽ)

„...Ne nebyl jsem svatý. Církev na mě měla **pozitivní vliv**, já jsem příležitostně pil alkohol, takže jsem pak **přestal pít**. Byl jsem poctivější ve své práci...byl jsem dost nesmělý, nevím, zda bych si dokázal najít životní partnerku. Díky tomu jsem **partnerku získal**, samozřejmě postupem času, **získal jsem sebevědomí**, dělal jsem správné věci, **více jsem si sebe vážil**. Člověk jak cítí toho ducha, tak se **cítí být i silnější**.“(RAM)

„...že jsem **našla to co, jsem chtěla**, nedokážu to ale snad ani říci, bylo toho víc, **i později pro manželství**...zažili jsme různé situace, hodně jsem tam pochopila, našla **nové přátele**, dostala jsem se do různých situací, změnil se i můj postoj k životu. Před misíí jsem **byla více tvrdohlavá**, muselo být po mém, uvědomila jsem si tam, že bych se měla změnit, aby se mnou někdo uvěřil, možná i postoj k tomu, jsem získala i později, život jsem začala brát víc z „věčného“(toto slovo jsem tak slyšela, ale nevím, zda je správně) pohledu, **ne jen to materiálně**, že je důležité, ale že jsou i **jiné hodnoty důležité – rodina, sňatek** na věčnost, potřebovala jsem v tom být více utvrzená, **nechat si to projít hlavou**...“(RAŽ)

Komentář:

všechny respondenty vliv Církve nějak zasáhl. Některé až natolik radikálně, že raději ukončili dlouhodobý svazek, jiní si „pouze“ nechaly některé věci hlavou. Téměř všichni ale získali určitý větší díl sebevědomí a jednoznačně vypovídají o pozitivním smyslu. Pomáhá jim ukotvit se v reálném životě, nachází nové přátele, objevují jiné životní hodnoty než jsou jenom ty hmatatelné, materiální, prakticky ve všech případech pak tak či onak získávají jiný, nový pohled na svět, a zdá se, že není vůbec špatný, kupříkladu vidí způsob, jak lépe vychovávat potomky apod.

5.1. Analýza a zhodnocení

Oproti různým možným očekáváním byly základy víry vloženy budoucím členům Církve do srdcí v drtivé většině už v dětství nebo nejpozději v období raného dospívání, a sice v užším či širším rodinném kruhu, různou intenzitou, která v některých případech postupně s člověkem rostla nebo byla nenápadně zasetá a v příhodný čas (např. změnou sociálního prostředí) ji něco, respektive někdo probudil (kamarád, kamarádka). Ovšem nedělo se tak zpravidla náhodou, neb půda pro to byla již vytvořena. V každém případě lze vysledovat stopy duchovního rozměru osobností zkoumaných jedinců již od dětství, a převážně se na tomto formování osobnosti podílel některý z členů rodiny. To vše pak směřovalo do finále v podobě vstupu jedince do Církve.

Samotný vliv života jedince v Církvě na jeho osobnost a životní styl má pak podobu takřka fatální. Někteří vlivem nauky o cudnosti zboří dlouholetý nadějný svazek, jiným pomůže překonat sebe sama a dostudovat například vysokou školu i za nesmírně obtížných podmínek, všem pak život v Církvě pomůže od konzumace alkoholu a cigaret, na druhou stranu ani u jednoho ze zkoumaných jedinců nebyla tato konzumace nikterak velká, ale jak praví jedno Církevní přísloví: „Která sklenice piva je horší – ta první nebo ta poslední?“

Vysledovat lze také u většiny zkoumaných osob větší díl samostatnosti, odpovědnosti a sebevědomí. Je tu patrná i jistá dávka sebereflexe a schopnost pohlédnout na sebe pod jiným úhlem a vidět kolem sebe i jiné hodnoty než jen ty materiální. Co mi tu ale naopak trochu překvapivě scházelo, je předpokládaná určitá větší míra pokory a empatie, jak by se u takto silně duchovně založených lidí dalo očekávat. Jedno však vyplývá naprosto jistě – změny v osobnosti jedinců tu nepochybně jsou, ale do určité míry jde „jen“ o vírou a Církví vyvolané podněty ke změně, která zde už byla zasetá před Církví a sami zkoumaní jedinci to také přiznávají – jejich životy by bez Církve mnohdy nebyly až tak fatálně odlišné, jak jsem tvrdil na začátku této kapitoly. Ony převratné změny by přišly pravděpodobně i v důsledku jiných vlivů, možná později a možná ne v takové intenzitě či v takovém rozsahu, ale

nastaly by tak jako tak. Jediným opravdu hmatatelným důkazem tak zůstává jako zřetelná změna životního stylu zřeknutí se pití alkoholu a cigaret. Eventuálně ubylo fenoménu volného času na úkor různých církevních povolání.

Závěr

Po přečtení této práce může být reakcí mnohých: „Nikdy v životě bych do něčeho takového (sekty, hnutí) ani za nic nevstoupil!“ Přemýšlejme však v tom smyslu, že pokud jedinec o možných rizicích členství v nejrůznějších náboženských skupinách (Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů nevyjímaje) ví, a pokud je na ně připraven, tj. dokáže jim čelit tváří v tvář aniž by ztratil, ovlivněn jejich učením, poslední kapku zdravého rozumu a schopnost reálného úsudku, získá možnost se života v daném společenství účastnit, aniž by to mělo na jeho osobnost nějaký zásadnější, neřkuli negativní, vliv. Na světě je vícero dlouhodobě fungujících náboženských skupin a církví, přičemž jejich přínos světu (duchovnímu životu jakož i kultuře, a to i té laické, nenáboženské) je jistě nezpochybnitelný.

Nenechme se tedy zbytečně odradit. Koneckonců podívejme se třeba na manželství. Ještě před uzavřením samotného manželského svazku většina lidí je si vědoma potencionálních rizik a nesnází, jež na ně v manželství čeká, přesto se i nadále lidé žení a vdávají a doufají v život plný lásky, tolerance, důvěry a vzájemnosti. Ostatně čím více samostatnosti mají jednotliví členové skupiny, a tím myslím jakékoli sociální skupiny, i nenáboženského charakteru, tím více kvalit můžeme nalézt u té i oné dané skupiny samotné. Tudíž pamatujme na známé rčení: „Je lepší dávat než dostávat.“ - není to jen tak obyčejné morální krédo!

Resumé

Jádrem diplomové práce „Vliv života jedince v církvi na jeho osobnost a životní styl“ bylo seznámit čtenáře na konkrétním případu Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů s problematikou sekt a především, jak po stránce teoretické, tak i po stránce praktické, se podívat a prozkoumat, jaký vliv má členství v této Církvi na osobnost daného jedince a jeho životní styl.

Samotná práce je rozdělena do dvou hlavních částí.

První, teoretická část, seznamuje v první kapitole obecně s problematikou sekt a snaží se určit, zda Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů je či není sektou, druhá kapitola seznamuje s Církví jako takovou, včetně její historie, a třetí kapitola podrobněji zkoumá život v církvi ze tří hledisek: z hlediska fungování Církevních manželství a rodin, z hlediska Církevní výchovy a konečně z hlediska Slova moudrosti, coby základního kamene zdravého životního stylu v Církvi.

Druhá, praktická část, se zabývá kvalitativním výzkumem, kdy technikou narativního rozhovoru pátrá a snaží se zjistit zda a jaký vliv má členství v Církvi na osobnost a životní styl daného jedince.

Anotace

Diplomová práce se zabývá vlivem života jedince v Církvi Ježíše Krista Svatých posledních dnů na jeho osobnost a životní styl. Je členěna do dvou základních částí, tj. na část teoretickou a na část praktickou. Teoretická část seznamuje s historií církve a vymezuje její postavení v problematice sekt. V shodě s ústředním tématem přibližuje svými jednotlivými kapitolami a podrobněji se soustředí na tři okruhy mormonského života, a sice na manželství a rodinu, výchovu a zdravý životní styl. Praktická část je věnována kvalitativnímu výzkumu. Pomocí narativního rozhovoru bylo možné sesbírat data a na základě jejich vyhodnocení bylo možno nastínit některé vlivy, jež člověka žijícího v této církvi formují.

Annotation

This dissertation shows how the life of an individual in a Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints influences his personality and lifestyle. It is divided into two basic parts: a theoretical part and a practical part. The theoretical part introduces the history of the church and outlines the standing of the church in the sect issue. In keeping with the central theme, the individual chapters examine and expound upon three spheres of Mormon life: marriage and family, upbringing and healthy living. The practical part is devoted to qualitative research. By using the narrative dialogue, it was possible to gather data and, based on its evaluation; it was then possible to detail some of the formative influences on a person living in this Church.

Klíčová slova

Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, mormon, sekta, rodina, manželství, výchova, zdravý životní styl, osobnost, kvalitativní výzkum.

Keywords

The Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints, Mormon, sect, family, marriage, upbringing, healthy living, personality, qualitative research.

Literatura

Drahocenná perla

Hartl, P., Hartlová, H. Psychologický slovník. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X

Hendl, J. Úvod do kvalitativního výzkumu. Praha: Karolinum, 1999. 278 s. ISBN 80-246-0030-7.

Kniha Mormonova

Kolektiv autorů. Velký sociologický slovník. 1.vyd. Praha: Karolinum, 1996. 747 s. ISBN 80-7184-310-5.

Kučerová, S. Člověk, hodnoty, výchova. Prešov: Grafotlač, 1996. 231 s. ISBN 80-85668-34-3.

Matějček, Z. Rodiče a děti. Praha: Avicenum, 1986. 336 s.

Matoušek, O. Rodina jako instituce a vztahová síť. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. 124 s. ISBN 80-901424-7-8.

Možný, I. Moderní rodina, mýty a skutečnost. Brno : Blok, 1990. 169 s. ISBN 80-7029-018-8.

Možný, I. Rodina a společnost. Praha: Slon, 2006. 311 s. ISBN 80-86429-58-X.

Nauka a smlouvy

Naše dědictví. Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, 1996. 152 s.

Pokorný, V., Blažek, R., Telcová, J. Nebezpečí sekt. 1. vyd. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2002. ISBN 80-86568-07-5

Sobotková, I. Psychologie rodiny. Praha: Portál, 2007. 219 s. ISBN 978-80-7367-250-8.

Strauss, A., Corbinová, J. Základy kvalitativního výzkumu. Boskovice: Albert, 1999. 228 s. ISBN 80-85834-60-X.

Věrní víře. Slovník evangelia. Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů., 2005. 190 s.

Vojtíšek, Z. Netradiční náboženství u nás. 1. vyd. Praha: Dingir, 1998. 144 s. ISBN 80-902528-0-X

Odkazy na internetu:

www.mormon.org

www.lds.org

www.sekty.cz

Přílohy:

Slovníček pojmů

Slovníček pojmů

Apoštol

Ten, který je vyslán, aby sloužil jako zvláštní svědek Ježíše Krista. Na zemi dnes žije patnáct apoštolů. Tvoří První předsednictvo a Kvorum dvanácti apoštolů Církve.

Biskupstvo

Kněžská rada, kterou tvoří biskup a jeho dva rádci.

Biskup

Muž, který byl vysvěcen a ustanoven jako předsedající vysoký kněz sboru neboli kongregace. Je zodpovědný za naplňování časných a duchovních potřeb kongregace.

Celestiální království

Třetí, nejvyšší stupeň neboli království slávy v nebi, kde lidé přebývají v přítomnosti Nebeského Otce a Ježíše Krista. V písmech je sláva celestiálního království přirovnávána ke slávě slunce. Viz také *Terestriální království*, *Telestiální království*.

Desátek

Příkázání od Pána přispívat jednou desetinou svého ročního přírůstku neboli příjmu na budování Jeho Církve na zemi.

Domácí učení

Program Církve, jehož cílem je navštívit každou rodinu v jejím domově a předat jí pokyny a poselství od církevních vedoucích. Každé rodině jsou zpravidla přiřazeni dva nositelé kněžství jako domácí učitelé, kteří své návštěvy uskutečňují jednou za měsíc.

Drahocenná perla

Kniha písma patřící ke standardním dílům Církve. Drahocenná perla obsahuje výňatky z překladu Bible od Josepha Smitha (inspirovaná verze) a také překlad několika egyptských papyrů obsahujících spisy Abrahamovy, dále výňatky ze svědectví a životopisu Josepha Smitha a Články víry Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů.

Evangelium

"Dobré zprávy" o Božím plánu, jehož cílem je spasit lidstvo. Hlavním bodem Jeho plánu je smírná oběť Jeho syna Ježíše Krista, který jediný přináší spásu. Evangelium ve své plnosti zahrnuje všechna příkázání, zásady, obřady a smlouvy potřebné k tomu, aby lidské bytosti mohly být spaseny od hříchu, mohly překonat svět a získat nesmrtelnost a věčný život v království Božím.

Fireside

Setkání členů za účelem náboženské výuky mimo rámec pravidelného nedělního shromáždění. Firesidy se zpravidla zaměřují na určitou skupinu nebo téma, například mládež nebo misionářská práce.

Generální autorita

Vedoucí kněžství s autoritou pro celou církev. Tímto titulem jsou označováni proroci, apoštolové a sedmdesátníci.

Generální konference

Celosvětová konference Církve pořádaná dvakrát do roka, v dubnu a v říjnu, během které se členové

scházejí na pěti dvouhodinových zasedáních, aby naslouchali pokynům církevních vedoucích, a během které se řeší oficiální církevní záležitosti. Generální konference je přenášena satelitem z Konferenčního centra v církevním ústředí v Salt Lake City v Utahu.

Chrám

Dům Páně připravený a zasvěcený pro vykonávání posvátných obřadů evangelia. Také místo pro uctívání a modlitby.

Chrámová práce

Posvátné obřady evangelia vykonávané v chrámech žijícími pro ně samotné a pro ty, kteří zemřeli. K těmto obřadům patří křty, konfirmace, obdarování, věčné sňatky a pečetění manželů a rodin.

Chrámové doporučení

Osvědčení vydané místním církevním vedoucím, které člena opravňuje ke vstupu do chrámu. Aby mohl kandidát doporučení získat, musí odpověďmi na konkrétní otázky týkající se jeho věrnosti prokázat, že je hoden vstupu a že je na vstup připraven. Chrámové doporučení je vydáváno na dobu dvou let. Po uplynutí této doby ho lze obnovit.

Inspirace

Božské vedení, které k člověku přichází skrze našeptávání od Ducha Svatého.

Institut

Program náboženské výuky pro mladé dospělé členy Církve. Institut se zpravidla nachází v blízkosti vysokých škol a univerzit a nabízí program náboženské výuky ve spojitosti se světským vzděláváním.

Jáhen

Úřad v Aronově kněžství. Do úřadu jáhna jsou zpravidla vysvěcováni chlapci, když dosáhnou věku 12 let. K zodpovědnostem jáhna patří roznášení svátosti a výběr postních obětí od členů.

Kniha Mormonova

Kniha písma patřící ke standardním dílům Církve. Kniha Mormonova: další svědectví o Ježíši Kristu je sbírkou spisů a učení dávných proroků a následovníků Ježíše Krista, kteří žili na americkém kontinentě přibližně od roku 590 př. Kr. do roku 421 po Kr. Prorok Joseph Smith přeložil prostřednictvím božské inspirace Knihu Mormonovu ze zlatých desek, které obdržel od anděla Moroniho. Jednotlivé knihy, které tvoří Knihu Mormonovu, jsou pojmenovány po prorocích, kteří tyto záznamy vedli, například Nefi, Mosiáš, Alma a Mormon.

Kněz

Úřad v Aronově kněžství. Mladý muž, který je toho hoden, může být vysvěcen do úřadu kněze, když dosáhne věku 16 let. Nově pokřtění dospělí muži jsou zpravidla také vysvěcováni do úřadu kněze krátce po svém křtu. K povinnostem kněze patří podávání neboli žehnání svátosti a kázání evangelia členům.

Kněžské požehnání

Požehnání udělené nositelem Melchisedechova kněžství vkládáním rukou a skrze inspiraci někomu, kdo je nemocný nebo kdo potřebuje zvláštní radu, útěchu nebo uzdravení. Jde-li o požehnání nemocného, používá se i posvěcený olej.

Kněžství

Moc a pravomoc Boží, kterou Bůh předal člověku na zemi, aby ve všem, co dělá, jednal pro spásu Božích dětí.

Konfirmace

Obřad, kterým je člověk potvrzen za člena Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů a při němž dostává vkládáním rukou dar Ducha Svatého. Obřad se provádí po křtu.

Kvorum

Organizovaná skupina mužů nebo mladých mužů, kteří mají tentýž úřad v kněžství. Většinu kvor řídí prezident a dva rádci.

Kvorum dvanácti apoštolů

Skupina dvanácti apoštolů, kteří jsou vyvoleni jako zvláštní svědkové o Kristu celému světu. Kvorum dvanácti apoštolů se stává předsedajícím orgánem Církve v případě úmrtí proroka, a to do té doby, než je vyvolen a vysvěcen nový prezident Církve.

Křest za mrtvé

Křest ponořením vykonaný žijícím člověkem za někoho, kdo je mrtvý, jak je to praktikováno v novozákonní době ([1. Korintským 15:29](#)). Tento obřad se provádí v chrámech Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů.

Kůl

Skupina kongregací neboli sborů, obvykle o velikosti tři až pět tisíc členů v pěti až deseti kongregacích.

Melchisedechovo kněžství

Vyšší neboli větší kněžství Boží, které se původně jmenovalo "Svaté kněžství podle řádu Syna Božího". Církev v dávných dnech z ohledu a z úcty ke jménu Nejvyšší Bytosti, a proto, aby se vyhnula příliš častému opakování Jeho jména, nazvala toto kněžství podle Melchisedecha neboli kněžstvím Melchisedechovým ([Židům 7:11](#), [NaS 107:2-4](#)). K úřadům Melchisedechova kněžství patří starší, sedmdesátník, vysoký kněz, patriarcha a apoštol.

Mladé ženy

Organizace pro mládež Církve určená dívkám ve věku od 12 do 18 let. Mladé ženy se scházejí v neděli k náboženské výuce a v týdnu se setkávají na akcích, jejichž cílem je posilovat přátelství, rozvíjet dovednosti a budovat svědectví o Kristu.

Mladí muži

Organizace pro mládež Církve určená chlapcům ve věku od 12 do 18 let. Mladí muži se scházejí v neděli k náboženské výuce a v týdnu se zpravidla věnují činnostem v rámci skautského programu.

Mladí svobodní dospělí

Program Církve pro svobodné dospělé ve věku od 18 do 30 let. V rámci tohoto programu probíhá náboženská výuka a také společenské akce, které umožňují setkávání mladých lidí.

Mormon

Prorok Knihy Mormonovy, který shromáždil spisy dávných obyvatel Ameriky. Toto označení je někdy používáno jako přezdívka pro Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů a její členy.

Moroni

Prorok Knihy Mormonovy, který byl synem Mormona. Od svého otce obdržel záznamy svého lidu na zlatých deskách, které poté, co k nim připojil závěrečné poselství, zakopal na pahorku, aby byly uchovány do doby, než budou moci být přeloženy. Jako vzkríšená bytost se zjevil Josephu Smithovi a zlaté desky mu předal, aby mohly být přeloženy, a předal mu také pokyny ohledně znovuzřízení evangelia. Socha Moroniho s pozounem přiloženým k ústům je umístěna téměř na všech chrámech Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů. Jeho příchod v posledních dnech symbolizuje hlásání

evangelia Ježíše Krista každému stvoření.

Nauka a smlouvy

Kniha písma patřící ke standardním dílům Církve. Nauka a smlouvy je sbírkou novodobých zjevení a inspirovaných prohlášení, které Bůh předal Církvi prostřednictvím proroka Josepha Smitha a dalších presidentů Církve v poslední době. Nauka a smlouvy je rozdělena do oddílů a každý oddíl je rozdělen do veršů. Odkaz na Nauku a smlouvy tedy může vypadat například takto: [Nauka a smlouvy 9:7-9](#) nebo [NaS 9:7-9](#).

Navštěvující učení

Program Pomocného sdružení, jehož cílem je, aby sestry navštívily každou ženu u ní doma a předaly jí poselství a poskytly jí přátelskou podporu a potřebnou pomoc. Každé ženě jsou zpravidla přiřazeny dvě navštěvující učitelky, které své návštěvy uskutečňují jednou za měsíc.

Obdarování

Zvláštní duchovní požehnání udělované způsobilým a věrným členům Církve v chrámu.

Odbočka

Místní kongregace v oblastech, kde není dostatek členů Církve na vytvoření sboru, se organizují odbočky v okrsku. Hranice odboček se stejně jako v případě sboru určují geograficky.

Okrsek

Skupina kongregací neboli odboček. V oblastech, kde není dostatek členů Církve na vytvoření sborů a kůlu, se organizují okrsky. Okrsku předsedá president okrsku pod vedením presidenta misie.

Patriarcha

Bratr, který je vysvěcen, aby členům Církve uděloval zvláštní patriarchální požehnání.

Patriarchální požehnání

Inspirované požehnání, které prohlašuje příjemcovu linii příbuznosti k Domu Izraele a předává mu inspirované rady a vysvětlení pro celý jeho život.

Pečetění

Obrad, který se vykonává v chrámu a který na věky spojí muže a ženu nebo děti a jejich rodiče, aby je již nic nerozdělilo.

Plán spásy

Velkolepý plán, který náš Otec v nebi připravil předtím, než byl stvořen svět, aby svým dětem dal možnost přijít na zemi, obdržet smrtelné tělo a vrátit se k Němu, aby u Něj mohli žít se svou rodinou v životě, který přijde. Usmíření vykonané Ježíšem Kristem je středem plánu spásy a umožňuje překonat duchovní smrt neboli hřích. Ježíš Kristus mocí svého vzkříšení také umožňuje překonat fyzickou smrt.

Pokání

Proces, při kterém pocítujeme upřímnou lítost nebo zármutek nad svými špatnými skutky, vyznáme své hříchy a požádáme o odpuštění, napravíme jakékoli škody, které jsme způsobili, a zavážeme se, že již hřích nebudeme opakovat. Pokání je umožněno usmířením vykonaným Ježíšem Kristem, který zaplatil za hříchy celého lidstva.

Pomocné sdružení

Ženská organizace Církve, která doplňuje kněžství. Prorok Joseph Smith založil Pomocné sdružení v roce 1842. Je to největší organizace žen na světě. Dvěma hlavními cíli Pomocného sdružení je soucitná služba a posilování žen Církve.

Postní neděle

Postní neděle, zpravidla první neděle v měsíci, je vyhrazena jako čas pro půst po dobu dvou po sobě následujících jídel a pro vydávání svědectví na shromáždění svátosti.

Postní obět'

Finanční dar, kterým členové přispívají na péči o chudé. Přebytek prostředků shromážděných odbočkami a sbory se posílá do generálního církevního fondu. Příspěvek zpravidla odpovídá hodnotě peněz, které členové ušetřili, když se místo dvou po sobě následujících jídel postili.

Primárky

Církevní organizace pro děti ve věku od tří do dvanácti let. Když děti dosáhnou tří let, začínají se každou neděli účastnit dvouhodinové třídy pro náboženskou výuku. Jednu hodinu tráví s učitelem, který je učí podle potřeb jejich věku, a druhou hodinu tráví společně na setkání, při němž děti zpívají a dále se učí.

První předsednictvo

Nejvyšší řídicí orgán Církve. Je tvořen presidentem Církve, kterým je vždy služebně nejstarší apoštol, a jeho dva rádci.

Rodinný domácí večer

Večer vyhrazený každý týden pro rodinou výuku, diskusi a akce. Vedoucí Církve neplánují na pondělní večer žádné schůzky nebo činnosti, aby se rodiny mohly sejít na svém rodinném večeru.

Sbor

Místní kongregace čítající přibližně 300 až 800 členů. Hranice sborů jsou stanovovány geograficky.

Seminář

Program náboženské výuky pro mládež Církve, který probíhá od pondělí do pátku. Seminář vede k pravidelnému studiu písem. Existují tři typy semináře: denní výuka dostupná přímo během vyučování, denní výuka dostupná před vyučováním nebo po něm a třídy domácího studia.

Shromáždění svátosti

Hlavní nedělní bohoslužba, které se účastní celá kongregace. Hlavním účelem shromáždění svátosti je podávat svátost členům Církve. Shromáždění svátosti také může mít na programu modlitby, společný zpěv náboženských písní, oznámení, proslovy pověřených členů a zvláštní hudební vystoupení.

Sion

Jméno, které Pán dává těm, kteří jsou jednoho srdce a jedné mysli, žijí spravedlivě a nemají mezi sebou chudé (Drahocenná perla, [Mojžiš 7:18](#)). Sion je také jméno místa, kde se v dávných dobách shromáždili spravedliví a kde se jednoho dne opět shromáždí.

Slovo moudrosti

Zdravotní kodex Církve, který doporučuje zdravý způsob života a zapovídá užívání alkoholu, čaje, kávy, tabáku a dalších škodlivých látek.

Sociální péče

Církevní program umožňující členům získat v časech nouze pomoc ve formě potravin, oblečení nebo finanční výpomoci. Podpora v tomto programu je obvykle dočasná a veškeré úsilí je směřováno k tomu, aby příjemci pomohlo dosáhnout soběstačnosti.

Standardní díla

Knihy písem oficiálně přijímané Církví, ke kterým patří Bible svatá, Kniha Mormonova, Nauka

a smlouvy a Drahocenná perla. Podrobnosti o každém díle viz jednotlivé názvy.

Starší

Úřad v Melchisedechově kněžství. Také se používá jako titul pro misionáře a generální autority Církve. Starší mají pravomoc udělovat dar Ducha Svatého vkládáním rukou, a také kněžská požehnání.

Svobodní dospělí

Program Církve pro svobodné dospělé ve věku od 31 let. V rámci tohoto programu probíhá náboženská výuka a také společenské akce, které umožňují setkávání svobodných lidí.

Svátost

Obřad požehnání a roznesení chleba a vody členům Církve, jak ho při Poslední večeři zavedl mezi apoštoly Spasitel. Chléb a voda představují tělo a krev obětované Spasitelem. ([Matouš 26:26-28](#); [Lukáš 22:15-20](#))

Svědectví

Znalost o božskosti Spasitele a pravdivosti evangelia získaná zjevením od Ducha Svatého. Členové pravidelně využívají možnosti podělit se o své svědectví, aby se navzájem posilovali. Tomuto se běžně říká vydávat svědectví. V první neděli v měsíci je shromáždění svátosti vyhrazeno pro členy, aby mohli vydat své svědectví.

Telestiální království

Nejnižší ze tří stupňů neboli království slávy v nebi. Písma přirovnávají slávu telestiálního království ke slávě hvězd. Viz také *Celestiální království*, *Terestriální království*.

Terestriální království

Prostřední ze tří stupňů neboli království slávy v nebi. Písma přirovnávají slávu terestriálního království ke slávě měsíce. Viz také *Celestiální království*, *Telestiální království*.

Učitel

Úřad v Aronově kněžství. Mladý muž, který je toho hoden, je ve věku 14 let obvykle vysvěcen do úřadu učitele. K zodpovědnostem učitele patří příprava svátosti a výuka pravd evangelia z písem. Ti, kteří vyučují ve třídách, jsou také nazýváni učiteli, což odpovídá jejich úkolu a nesouvisí to s úřadem kněžství.

Vkládání rukou

Obřad, při němž nositel kněžství vloží ruce na hlavu jiné osoby, aby ji požehnal, pomazal, konfirmoval, vysvětil nebo uzdravil ([Skutkové 6:5-7](#)).

Vyloučení

Disciplinární opatření používané pouze ve výjimečných případech. Jeho součástí je odstranění jména jedince ze záznamů Církve. Vyloučenému jedinci je umožněno vrátit se a obnovit své členství v Církvi skrze proces pokání a křest ponořením pro odpuštění hříchů.

Vysoká rada

Dvanáct vysokých kněží, kteří usedají v radě pod vedením předsednictva kůlu a slouží tím, že učí, školí a dohlízejí nad úředníky nebo programy kůlu. Vysoká rada také zasedá jako disciplinární rada v případech vážného osobního přestupku.

Vysoký kněz

Úřad v Melchisedechově kněžství. Vysoký kněz má právo úřadovat v Církvi. Presidenti kůlů, presidenti misí, vysocí rádci, biskupové a jejich rádci a další vedoucí Církve jsou vysvěcováni

do úřadu vysokého kněze.

Zjevení

Poznání božských pravd tím, že je člověku sdělí sám Bůh.

Znovuzřízení

Řada událostí, které zahájily, počínaje prvním viděním Josepha Smitha v roce 1820, znovuzřízení a navrácení Církve Ježíše Krista a evangelia na zemi.